

อภิธานการ

สำนักหอสมุด

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่องความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ
ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
วันลงทะเบียน.....3.1.ส.ค. 2558.
เลขทะเบียน.....1682514X
เลขเรียกหนังสือ.....

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา เชี่ยววิทย์การ

จ P
91.5
.15
04255
1557

ธันวาคม ๒๕๕๗

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่องความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ
ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง

คณะผู้วิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา เชี่ยววิทย์การ
คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. นายทศพล คุ่มสุพรรณ
คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา

1692574x

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนโดยงบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2555 มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ สำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่กรุณาให้แนวทางและประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถนำข้อเสนอต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดให้โครงการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ตลอดจนอาจารย์ทศพล คุ่มสุพรรณ ผู้ร่วมโครงการวิจัยอย่างเต็มศักยภาพด้วยความประทับใจ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์กิติมา สุรสนธิ ที่คอยเป็นกำลังใจและให้คำปรึกษา นอกจากนี้ยังมีผู้ว่าราชการจังหวัด หอการค้าจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ สื่อมวลชน เยาวชน และประชาชนจังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคุณคุณวิจิตา สนสิริ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ได้ให้คำแนะนำการจัดการงบประมาณและประสานงานตลอดโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของโครงการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดามารดาและคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ตลอดมา

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2557 ✓

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง เป็นการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบนโยบายการสื่อสารเพื่อสร้างบรรยากาศและทำให้เกิดความตื่นตัวเพื่อพัฒนาเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นจริงและเป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และทำให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงโอกาสและปรับตัวเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างเท่าเทียมกันทุกกลุ่ม โดยมีใจหายว่า ความต้องการทางการสื่อสารของสังคมบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 3 ข้อด้วยกัน ได้แก่

1. เพื่อสำรวจความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารของประชาชนตามเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
2. เพื่อสำรวจความต้องการด้านเนื้อหาในการสื่อสารของประชาชนตามเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการสื่อสารของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาคและนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างมีความต้องการโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารด้านกรเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนมีความต้องการระบบไร้สายผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G ให้มีความเสถียรและราคาต่ำลง
2. ประชาชนบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างมีความต้องการทางการสื่อสารด้านเนื้อหาที่มีความชัดเจน กระชับ สามารถเข้าใจได้ง่ายโดยเฉพาะเรื่องนโยบายเกี่ยวกับโครงการพัฒนาจากภาครัฐที่จะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารให้ครอบคลุมเท่าทันกับเทคโนโลยีและพฤติกรรมของประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2. ก่อนดำเนินโครงการพัฒนาใดๆ รัฐจะต้องมีการออกแบบการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มรับรู้และเข้าใจโครงการดังกล่าวด้วยข้อมูลอย่างรอบด้านโดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตและโอกาสที่จะได้พัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

3. รัฐควรสนับสนุนการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ อย่างเป็นระบบทั้งด้านข่าวสาร และสาร. ความรู้ที่จะนำไปเพิ่มพูนประสิทธิภาพของประชากร

4. รัฐต้องสนับสนุนให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อให้ประชาชนรู้จักการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ได้อย่างถูกต้อง

5. รัฐต้องสนับสนุนให้เกิดกระบวนการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น เพื่อทำให้เกิดมูลค่าจากการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ปัจจุบันมักถูกใช้ไปเพื่อการติดตามข่าวสารและบันเทิงเท่านั้น

Abstract

This study is to investigate the communication needs on the economic route, through the lower-northern part of the country, from the east to the west side in order to collect data base for the government and private organizations to design a policy on the communication which is able to stimulate an atmosphere of enthusiastic development on the economic route and to accomplish objectives as planned. Additionally, it is also enable every level of people to access opportunities and to improve quality of their own lives equally, which is followed by the question of this study – what are the communication needs required on the economic route from the east to the west side through the lower-northern part of Thailand?

The researcher's objectives of this study

1. To investigate the needs of communicative infrastructure of people who live along the economic route.
2. To investigate the needs of communicative content of people who live along the economic route.
3. To propose suggestions in term of the policy of national communication which are suitable to regional needs and the developmental policy.

The findings of the study

1. The preference of communication, based on opinions of people on the economic route, is that the one which is able to connect to the Internet network, especially the 3G wireless, which provides stable signal and reasonable prices, that can be connected through mobile phones.
2. The people on the economic route need the communication contents which are precise, concise and easy to their understanding, which it is related to the government's developmental plan and its effects to the local area.

Suggestions

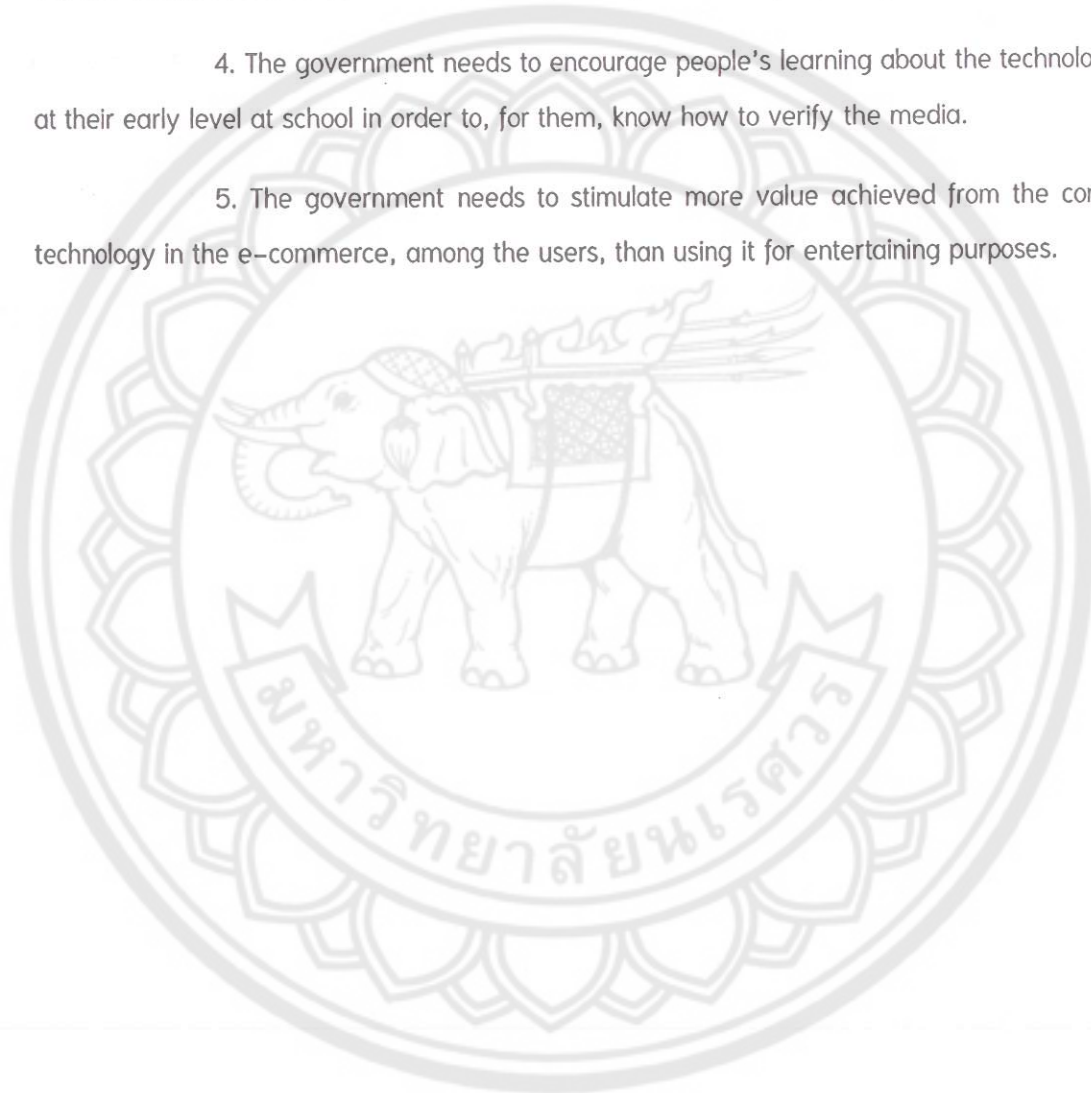
1. The government needs to provide the communication infrastructures that equally serve users of every level and their Internet-using behaviors.

2. Before starting any developmental projects, the government needs to design a proper communication providing thoroughly the project details to every group of people to understand, every part of the project that effect the local's opportunities to improve their lives' quality.

3. The government needs to support every kind of systematically learnings on News and any knowledge resources, from every kind of media, to improve people's potential.

4. The government needs to encourage people's learning about the technology of media at their early level at school in order to, for them, know how to verify the media.

5. The government needs to stimulate more value achieved from the communicative technology in the e-commerce, among the users, than using it for entertaining purposes.

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของการสื่อสารและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการสื่อสาร.....	9
โครงการระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก ตะวันตก.....	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	17
แหล่งข้อมูล.....	17
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	18
การตรวจสอบข้อมูล.....	19
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	20
การวิเคราะห์ระดับส่วน (Sectoral Analysis).....	20
การวิเคราะห์ระดับทางสังคม (Partitioning Society).....	24
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	37
สรุปผลการวิจัย.....	37
อภิปรายผลการวิจัย.....	38
ข้อเสนอแนะ.....	42
บรรณานุกรม.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องใช้ในการถ่ายทอดเพื่อสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจถึงความต้องการกับผู้คนหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว นอกจากนี้ปัจจัย 4 ที่เป็นหลักพื้นฐานของการดำรงชีวิตแล้ว การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือที่จะทำให้มนุษย์ได้ปัจจัยเหล่านั้นมา แต่จากสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ความต้องการของมนุษย์ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงแคปัจจัย 4 เพียงเท่านั้น หากแต่ความต้องการนั้นยังรวมไปถึงความต้องการทางด้านจิตใจ ความกินดีอยู่ดี การได้รับความยอมรับจากบุคคลอื่น ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถ ฯลฯ ความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นของมนุษย์ทำให้การกำหนดบทบาทของการสื่อสารมีความหลากหลายเพื่อทำให้ความต้องการของแต่ละคนเป็นจริงตามที่ใจของแต่ละคนหวัง

อย่างไรก็ตาม ในระดับมหภาคการสื่อสารก็ถูกใช้เพื่อการเป็นเครื่องมือของรัฐ เอกชน และภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย หนึ่งในวัตถุประสงค์นั้นคือการพัฒนาประเทศด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่ผ่านมาการพัฒนาจะเห็นได้ชัดจากนโยบายการสนับสนุนการศึกษา นโยบายการส่งเสริมสุขภาพ ที่มุ่งเน้นการสื่อสารให้ความรู้ ความเข้าใจดังกล่าวส่งถึงประชาชนโดยตรง การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือหลักเพื่อทำให้ความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตบรรลุเป้าหมายตามนโยบายได้อย่างชัดเจน แต่ในขณะเดียวกัน โครงการพัฒนาหลายโครงการของรัฐไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การสร้าง ความเข้าใจและความรู้ให้แก่ประชาชน แต่กลับมุ่งเน้นไปที่การสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐาน แต่ไม่ได้สร้างความเข้าใจถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการก่อสร้างระบบต่างๆ เหล่านี้

ปัจจุบันพบได้ว่า การพัฒนาขนาดใหญ่หลายโครงการของรัฐส่วนใหญ่เกิดจากการกำหนดจากใช้อำนาจรัฐแต่ไม่ได้ถูกกำหนดหรือรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาดังกล่าว อาจมีทั้งด้านที่ดีต่อคนในพื้นที่และบางโครงการพัฒนาอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่แย่ลงกว่าที่เป็นอยู่เดิม หรือไม่ได้รับโอกาสที่ดีต่อการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ บางครั้งนโยบายการพัฒนาของรัฐจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ

ของคนในพื้นที่เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์แต่นโยบายนั้นไม่ได้คำนึงถึง
การใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการระดมสรรพกำลังก็ไม่สามารถสำเร็จได้

การสำรวจความต้องการทางการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปกำหนดนโยบาย
ทางการสื่อสารถือว่าเป็นทางออกหนึ่งของปัญหา เพราะทำให้ผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาสามารถ
วางแผนได้อย่างรอบคอบรอบด้านเพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนจากประชาชนทุกภาคส่วน ให้นโยบาย
สำเร็จตามเป้าหมาย ความต้องการทางการสื่อสารถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจ
วางแผนเนื่องจากประชาชนแต่ละพื้นที่ย่อมมีความต้องการที่แตกต่างกันทั้งด้านความต้องการ
โครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสาร (Communication Infrastructure) และความต้องการเนื้อหาสาระ
(Content) ผู้วางนโยบายจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนการสื่อสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึง
โครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารและเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาของรัฐเพื่อเป็น
ประโยชน์ที่ตนเองควรได้รับจากนโยบายที่เกิดขึ้น ประชาชนต้องมีความสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปเป็น
เครื่องมือในการตัดสินใจที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เปิดรับโอกาสที่ดีหรือหากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
เกิดผลเสียประชาชนก็จะต้องเตรียมตัวรับกับผลพวงจากนโยบายดังกล่าว นโยบายการพัฒนากับ
การศึกษาความต้องการทางการสื่อสารจึงต้องดำเนินไปควบคู่กันเพื่อสร้างความเท่าเทียมในการรักษา
สิทธิของประชาชนอย่างเสมอภาคกัน ในการรับรู้ถึงผลดี ผลเสีย โอกาส จากนโยบายการพัฒนาที่จะ
เกิดขึ้นจากโครงการต่างๆ

ภาคเหนือตอนล่างเป็นภูมิภาคหนึ่งที่โครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกผ่าน ซึ่ง
เป็นผลพวงมาจากการเชื่อมโครงข่ายการคมนาคมขนส่งในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong
Sub-region -GMS) เปิดตัวขึ้นครั้งแรกในการประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศลุ่มแม่น้ำโขงครั้งที่ 8 ที่กรุง
มะนิลาในปี 2541 ตามแนวตะวันออก-ตะวันตกเริ่มต้นจากเมืองดานัง ประเทศเวียดนาม ผ่านประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาทางสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร ตัด
ผ่านประเทศไทยไปออกทางอำเภอแม่สอด จังหวัดตากไปสิ้นสุดที่ท่าเรือมะละแหม่ง ประเทศสหภาพ
เมียนมาร์ (East - West Corridor) โครงการดังกล่าวมีเส้นทางถนนในประเทศไทยมากที่สุด 774
กิโลเมตร จากระยะทางโครงการทั้งหมด 1,320 กิโลเมตร (สุกัลักษณ์ กาญจนขุนดี, 2552) โครงการ
ดังกล่าว ผ่าน 4 จังหวัดภาคเหนือตอนล่างได้แก่ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย และตาก โดยเฉพาะ
จังหวัดพิษณุโลกที่เป็นจุดตัดของเส้นทางระหว่างตะวันออก-ตะวันตก, และเส้นทางเหนือ-ใต้ พิษณุโลก
จึงพยายามชูความเป็นจุดตัดของเส้นทางสองเส้นและความเป็นเมืองศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่าง

ให้เป็น “สี่แยกอินโดจีน” และอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังถือว่าเป็นเมืองชายแดนที่มีความสำคัญและมีธุรกิจเกี่ยวเนื่องอย่างมากมายต่อธุรกิจระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

ระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา การขับเคลื่อนนโยบายการเป็นระเบียบเศรษฐกิจในเขตภาคเหนือตอนล่างยังไม่มีวี่แวงของความเด่นชัดเท่าใดนัก ที่ชัดเจนที่สุดเป็นโครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขปโภคพื้นฐานที่เกิดขึ้น แต่ในด้านความตื่นตัวถึงโอกาสทางเศรษฐกิจในกลุ่มประชาชนยังไม่มีให้เห็นเท่าที่ควร การรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับโอกาสทางธุรกิจหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตมักจำกัดอยู่ในกลุ่มนักธุรกิจ แต่สำหรับประชาชนและกลุ่มคนต่างๆ ยังไม่มีความตื่นตัวเพื่อตอบรับโครงการระเบียบเศรษฐกิจเท่าที่ควร เนื่องจากนโยบายดังกล่าวไม่ได้ใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในโครงการเพื่อให้เห็นโอกาสแก่คนในท้องถิ่น และยังไม่มีการกระตุ้นถึงผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นทั้งด้านดีและด้านเสียให้เห็นอย่างชัดเจน สิ่งเหล่านี้ทำให้ประชาชนในพื้นที่เสียโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและทำให้ไม่เกิดการตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่จะตามมาจากการพัฒนาเส้นทางเชื่อมการขนส่งสินค้าและบริการ

โครงการระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกจะประสบความสำเร็จได้เร็วมากน้อยเพียงใดย่อมไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น การสร้างบรรยากาศให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงผลกระทบและมองเห็นโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเพิ่มรายได้หรือผลกระทบในเชิงลบด้านสังคมเพื่อให้เกิดการตื่นตัวเฝ้าระวังผลเสียที่จะเกิดขึ้นในสังคมของตนเองของประชาชนตามเส้นทางระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกทั้ง 4 จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่างจึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐและภาคธุรกิจควรร่วมมือกันสร้างบรรยากาศโดยผ่านการศึกษาความต้องการการสื่อสารของประชาชนทุกกลุ่มเพื่อนำไปกำหนดนโยบายเพื่อให้สอดคล้องและเอื้อต่อการพัฒนาตามนโยบายที่ได้วางไว้และเป็นการสร้างความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเพิ่มรายได้ให้กับคนทุกกลุ่มจากนโยบายการพัฒนาที่เกิดขึ้น

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเบียบเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง จึงเป็นการศึกษาเพื่อการเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบนโยบายการสื่อสารเพื่อสร้างบรรยากาศและทำให้เกิดความตื่นตัวเพื่อพัฒนาเส้นทางระเบียบเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นจริงและเป็น

ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และทำให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงโอกาสและปรับตัวเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างเท่าเทียมกันทุกกลุ่ม

ปัญหานำวิจัย

ความต้องการทางการสื่อสารของสังคมบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเป็นเป้าหมายหลักในการทำวิจัยไว้ 3 ข้อด้วยกัน ได้แก่

1. เพื่อสำรวจความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารของประชาชนตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
2. เพื่อสำรวจความต้องการด้านเนื้อหาในการสื่อสารของประชาชนตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการสื่อสารของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาคและนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

ในโครงการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการการสื่อสารเฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสาร และเนื้อหาสาระเท่านั้น
2. เป็นการวิจัยเชิงสำรวจด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) นักธุรกิจ นักสื่อสารมวลชน และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus-Group Interviews) เจ้าหน้าที่ของรัฐ เยาวชน และประชาชนทั่วไป
3. เก็บข้อมูลเฉพาะพื้นที่เขตภาคเหนือตอนล่างที่โครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกตัดผ่าน ทั้งหมด 4 จังหวัดด้วยกัน คือ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก และเพชรบูรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คณะผู้วิจัยได้คาดหมายว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานและสังคมได้ดังนี้

1. องค์การจตุรครคสืบความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายจัดการทรัพยากรสื่อสารของชาติโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารให้สอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาค
2. สำนักนายกรัฐมนตรีสามารถนำไปใช้ในการวางนโยบายการสื่อสารเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามนโยบายพัฒนาภูมิภาคของรัฐบาลและเป็นการกระจายโอกาสในการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารและข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มากขึ้น
3. ทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรการสื่อสารบนพื้นฐานของความต้องการการสื่อสาร

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยเล่มนี้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยเล่มนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของคำต่างๆ ดังต่อไปนี้

ความต้องการทางการสื่อสาร หมายถึง ความต้องการปัจจัยที่เป็นเครื่องเอื้ออำนวยในการถ่ายทอดเรื่องราว การสื่อความหมายของคนกลุ่มต่างๆ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่ตนเองมีความสะดวก และความต้องการด้านอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีที่ใช้ในการส่งสารออกไปยังเป้าหมาย ทั้งยังรวมไปถึงความต้องการสารจากบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

โครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสาร หมายถึง ระบบการสื่อสารที่นำเทคโนโลยีมาใช้เชื่อมโยงการสื่อสารเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งระบบการสื่อสารมวชน ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ ระบบสื่อสารข้อมูลความเร็วสูง ระบบโทรศัพท์พื้นฐาน การรับสัญญาณภาพและเสียงผ่านสายเคเบิลและดาวเทียม

บทที่ 2

บทบาทวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิด 2 แนวคิดหลักด้วยกันคือ บทบาทหน้าที่ของการสื่อสารและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา และแนวคิดความต้องการทางการสื่อสาร เพื่อใช้เป็นหลักการในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเป็นหลักการในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การสรุปผลและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้

แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของการสื่อสารและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

ยูเนสโกได้ศึกษาโดยแต่งตั้งคณะกรรมการมาธิการแมคไบรด์ (McBride Commission) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารจากทั่วโลกจำนวน 16 คน ทำการศึกษาการสื่อสารของโลกเพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขวิกฤตการณ์สื่อสารของโลก คณะกรรมการดังกล่าวได้ประมวลบทบาทของการสื่อสารไว้สองประการด้วยกันคือ บทบาทของการสื่อสารที่มีต่อปัจเจกชน (Individual's Standpoint) และเป้าหมายของการพัฒนาการสื่อสารที่มีต่อสังคม (มอง แมคไบรด์, 2528)

1. บทบาทของการสื่อสารที่มีต่อปัจเจกชน สามารถจำแนกได้ 8 ประการด้วยกันคือ
 - 1.1. การให้ข่าวสาร (Information)
 - 1.2. การสังคมนิยม (Socialization)
 - 1.3. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation)
 - 1.4. การถกเถียงและอภิปราย (Debate and Discussion)
 - 1.5. การให้การศึกษา (Education)
 - 1.6. การส่งเสริมวัฒนธรรม (Cultural Promotion)
 - 1.7. การให้ความบันเทิง (Entertainment)
 - 1.8. การประสานสามัคคี (Integration)

1.1 บทบาทในการให้ข่าวสาร (Information) ถือว่าเป็นหน้าที่หลักของการสื่อสารในสังคมยุคสารสนเทศที่มีการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ทำให้การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารทำได้ง่าย ทุกที่ ทุกเวลา และทุกคนสามารถเป็นผู้ส่งข้อมูลข่าวสารเผยแพร่ทางช่องทางของ

ตนเองได้อย่างเสรี สิ่งเหล่านี้สอดคล้องไปกับพฤติกรรมความกระหายข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ตลอดเวลาของคนในยุคสารสนเทศที่สามารถตรวจสอบ เข้าถึง รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลาหลากหลายช่องทางทุกที่ที่ต้องการ

1.2 บทบาทในการสังคมนิยม (Socialization) การหล่อหลอมมนุษย์หนึ่งคนขึ้นมาได้นั้น มีปัจจัยที่หลากหลายที่ทำให้คนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกัน ครอบครัวคือสิ่งแรกที่เด็กจะได้เรียนรู้ความเป็นไปของชีวิตจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญที่เป็นเครื่องเชื่อมโยงระหว่างผู้เลี้ยงดูและเด็กเกิดใหม่ที่เป็นการสังเคราะห์การส่งผ่านกระบวนการสร้างความหมายระหว่างกัน และกันให้เกิดความเข้าใจ แปลงเป็นค่านิยมต่างๆ ที่เกิดขึ้น จากการสื่อสารภายในครอบครัวที่เป็นเครื่องหล่อหลอม คนๆ หนึ่งยังเรียนรู้ถูกปลูกฝังค่านิยมต่างๆ จากกระบวนการสื่อสารมวลชนในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น กระบวนการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการเป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมสร้างมนุษย์คนหนึ่งขึ้นมาในสังคม

1.3 บทบาทการสร้างแรงจูงใจ (Motivation) การสื่อสารในทุกระดับมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการโน้มน้าวชักจูงคนให้คล้อยตามเพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งเรื่องดีและเรื่องที่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่จะทำให้คนเกิดความคิด ความสำนึกที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งใด บทบาทดังกล่าวมีความสำคัญต่อความสร้างสรรค์และพร้อมกันนั้นก็เป็นเครื่องมือในการทำลายล้างไปควบคู่กัน ดังนั้น การกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผ่านการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิดการสื่อสารทำหน้าที่ในการทำลายล้างสังคม

1.4 บทบาทการถกเถียงและอภิปราย (Debate and Discussion) ความสร้างสรรค์ของมนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจ การสื่อสารมีบทบาทในการแสดงออกรูปแบบต่างๆ ของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพื่อให้เกิดการถกเถียงและอภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความขัดแย้งต่อกันและกันได้ ซึ่งทำให้เกิดความงอกงามทางความคิดและแผ่ขยายทัศนคติมุมมองใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมโลก

1.5 การให้การศึกษา (Education) คุณภาพชีวิตของมนุษย์จะถูกพัฒนาได้จะต้องเกิดจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การสื่อสารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นเครื่องมือถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นผ่านสื่อหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมรอบข้างได้

1.6 บทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรม (Cultural Promotion) ความเจริญงอกงามของมนุษย์ถูกปรับและพัฒนาตั้งแต่เกิดมโนชนชาติความเชื่อ ค่านิยมถูกส่งผ่านกันมาสู่รุ่นสู่รุ่น การสื่อสารมีบทบาทในการส่งผ่านความรู้ ความเชื่อ พิธีกรรม หรือวัฒนธรรมส่งต่อเป็นทอดๆ มีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมในแต่ละยุคสมัย การส่งผ่านด้วยการสื่อสารทำให้วัฒนธรรมยังคงอยู่อย่างต่อเนื่องในโลกนี้มีวัฒนธรรมที่สาบสูญล้วนเกิดจากการสื่อสารที่ขาดตอนทำให้วัฒนธรรมไม่ได้รับการสืบต่อและในที่สุดก็หายไป

1.7 บทบาทการให้ความบันเทิง (Entertainment) มนุษย์ได้คิดค้นวิธีการผ่อนคลายความตึงเครียดตั้งแต่อดีตหลากหลายรูปแบบด้วยกัน จนพัฒนาสู่การเป็นการแสดงหลากหลายรูปแบบตามวัฒนธรรม และประเพณีของแต่ละพื้นที่ การสื่อสารเรื่องราวด้วยการแสดงเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกอย่างหนึ่ง บทบาทการสื่อสารจึงเป็นทั้งผู้สร้างความบันเทิงและเผยแพร่ความบันเทิงไปสู่มนุษย์ได้อย่างแพร่หลาย

1.8 การประสานสามัคคี (Integration) การสื่อสารมีบทบาทหนึ่งที่สำคัญในสังคมคือการรวบรวมสรรพกำลังโดยการโน้มน้าว ชักจูง เพื่อทำให้เกิดความร่วมมือทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ การสร้างสรรค์สังคมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและสงบสุข

2. เป้าหมายของการพัฒนาการสื่อสารที่มีต่อสังคม คณะกรรมาธิการแมคไบรด์ (มองแมคไบรด์, 2528) แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบเพื่อให้สามารถใช้ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคมได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ดังนี้

2.1 ความจำเป็นทางสังคม (A Social Needs) คือมุ่งสร้างกระบวนการทางสังคม (Social process) และเป็นส่วนช่วยให้กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ได้ผลที่ดี เพื่อตอบสนองกับความต้องการของสังคมจากสื่อมวลชน

2.2 เครื่องมือทางการเมือง (A Political Instrument) ใช้การสื่อสารเพื่อสร้างระบบการเมือง โดยใช้การสื่อสารโดยสื่อมวลชนเป็นตัวเชื่อมระหว่างประชาชนกับผู้ใช้อำนาจรัฐ เพื่อแก้ปัญหาของประเทศร่วมกัน

2.3 พลังทางเศรษฐกิจ (An Economic Force) การใช้การสื่อสารเพื่อการสนับสนุนการสร้างพลังทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ประหยัดเวลาและเกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2.4 ศักยภาพทางการศึกษา (An Educational Potential) การสื่อสารมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษา ทั้งด้วยการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการศึกษา ทำให้เกิดการศึกษที่เท่าเทียมกันทั่วประเทศ

นอกจากบทบาทของการสื่อสารโดยปกติดังที่กล่าวมาแล้ว เกติณี จุฬาริฉัตร (2548) ได้ระบุว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่เป็นการสื่อสารแบบมีเป้าประสงค์เฉพาะเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่สามารถแบ่งออกได้ 4 ประการหลักด้วยกัน คือ

1. การเชื่อมร้อยขอบฟ้าของบุคคล คนแต่ละคนมีมุมมอง (Point of view) กรอบอ้างอิง (Frame of reference) ระบบรวมของความเชื่อ (A set of belief system) ที่แตกต่างกันตามพื้นฐานของสภาพความเป็นอยู่ที่หล่อหลอมคนๆ นั้นมา ซึ่งการสื่อสารเพื่อพัฒนามีหน้าที่ในการเชื่อมประสานความแตกต่างเหล่านี้ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ขัดกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2. การประกอบสร้างความจริงทางสังคม (Social reality) เมื่อมีความแตกต่างกันการมองเห็นความเป็นจริงตามการรับรู้ (Perceive) การให้คำนิยาม (conceive) และการตีความ

(interpret) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ถึงแม้จะเป็นเรื่องราวที่เหมือนกันแต่สิ่งเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแต่ละคนก็จะมีการประมวลผลและตีความตามความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่ตนเองมีซึ่งอาจเหมือนหรือต่างกัน การสื่อสารเพื่อการพัฒนาจะเป็นตัวประสานให้ผู้คนมีการมองความจริงทางสังคมที่เหมือนๆ กัน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

3. การเป็นพื้นที่สาธารณะและสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Public sphere) เมื่อเกิดความคิดที่แตกต่างกันการสื่อสารมีหน้าที่เป็นพื้นที่ส่วนกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทางด้านการเมือง ด้านสังคมเพื่อเป็นการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

4. การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ การพัฒนาที่สัมฤทธิ์ผลนั้นต้องเกิดจากฐานรากของชุมชนทั้งในระดับวัฒนธรรมและจิตสำนึก โดยประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักที่สำคัญที่สุดคือการกระจายอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารสู่ชุมชน การเกิดกระบวนการนี้ได้ขึ้นอยู่กับสื่อสื่อสารที่ต้องมีการสื่อสารแบบสองทาง และทิศทางการไหลของข่าวสารต้องมีการสื่อสารแบบล่างสู่บน (bottom-up) และในแนวนอน (horizontal)

จากแนวคิดทางด้านบทบาทของการสื่อสารและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา เห็นได้ว่า การสื่อสารมีหน้าที่ในการเชื่อมประสานภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน โดยมีการตั้งวัตถุประสงค์ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งถือเป็นหลักพื้นฐานในสังคมประชาธิปไตยที่การสื่อสารถือว่าเป็น “เครื่องมือ” (Instrument) ในการสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเพิ่มศักยภาพให้แก่มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม การที่จะพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ต้องใช้การสื่อสารให้เหมาะสมอย่างเป็นลำดับทั้ง 4 ประการข้างต้นสามารถสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ มีกระบวนการปรับความรู้ ความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมลงมือร่วมแรงร่วมใจ โดยเฉพาะโครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East – West Corridor) ถือเป็นโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญในแง่ของการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตชุมชน การใช้การสื่อสารเพื่อให้เกิดการพัฒนาจึงต้องคำนึงถึงหลักการและแนวคิดต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ของโครงการ การวิจัยในครั้งนี้จึงต้องยึดหลักแนวคิดต่างๆ เหล่านี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการออกแบบการวิจัย และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงวิธีการสื่อสารในการออกแบบข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ซึ่งจะทำการมุ่งไปสู่เป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จได้

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการสื่อสาร

ความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีสังคมในเรื่องลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) มี 5 ชั้นด้วยกันคือ ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการความ

ปลอดภัย (Safety and Security Needs) ความต้องการในการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Esteem Needs) และความต้องการในการเจริญเติบโตก้าวหน้าในชีวิต (Growth Needs) อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) และความต้องการทางสังคม (Social Needs) การสื่อสารมีหน้าที่เป็นเครื่องมือ (Instrument) ในการนำให้มนุษย์ได้ในสิ่งที่ต้องการดังกล่าว (กิติมา สุรสนธิ, 2549, หน้า 239)

การวิเคราะห์ความต้องการทางการสื่อสาร

ซอเตอร์และแวร์ลิง (Sowter and Wearing) แบ่งการวิเคราะห์ความต้องการทางการสื่อสารเป็น 2 ระดับ คือ การวิเคราะห์ระดับส่วน (Sectoral Analysis) และ การวิเคราะห์ระดับทางสังคม (Partitioning Society) (กิติมา สุรสนธิ, 2549, หน้า 240-241)

1. การวิเคราะห์ระดับส่วน (Sectoral Analysis) จะเน้นไปที่การวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ในสังคม อาทิ เศรษฐกิจ พื้นที่กายภาพ เป็นต้น ซึ่งจะเน้นในเรื่องการดูเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันก็จะกำหนดความต้องการการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไปด้วย

2. การวิเคราะห์ระดับทางสังคม (Partitioning Society) คือการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความต้องการทางการสื่อสาร ได้แก่

ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม (The Socio-Polity and Culture) ซึ่งเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของความต้องการทางการสื่อสารให้คนแต่ละกลุ่มมีความต้องการที่แตกต่างกัน จึงต้องวิเคราะห์ถึงกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนว่าจะทำการสื่อสารกับคนกลุ่มใด

ด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมักจะมุ่งพิจารณาในแง่มุมมองโอกาสทางการสื่อสารที่จะเกิดขึ้น (Occupation)

ด้านการเมือง เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Power) และการควบคุม (Control) ทางการเมือง

ด้านวัฒนธรรม (Culture) จะมุ่งไปสู่การพัฒนาเกี่ยวกับสัญลักษณ์ ความหมายและจิตใจ ศิลธรรมของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม ว่าถูกสร้างขึ้นมาได้อย่างไร

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะให้เกิดสำเร้จนั้นต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication) การสื่อสารจะต้องมีความเคลื่อนไหว (Dynamic) และมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสภาพแวดล้อม (Environment) ซึ่งหากทำการสื่อสารไม่สอดคล้องกับสิ่งต่างๆ ข้างต้นจะทำให้การสื่อสารขาดสมดุล ในการรับและการส่งข้อมูลข่าวสาร ขาดการสนองตอบต่อความต้องการ (Serve Needs) ของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน

การระบุเกี่ยวกับความต้องการทางการสื่อสาร (Communication Needs)

กิติมา สุรสนธิ (กิติมา สุรสนธิ, 2549, หน้า 242-243) ได้ระบุวิธีการและลักษณะการระบุความต้องการทางการสื่อสารเพื่อให้สามารถเข้าใจกระบวนการกำหนดความต้องการการสื่อสารหลังจากการวิเคราะห์ระดับส่วนและระดับทางสังคมแล้ว โดยสามารถแบ่งออกได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. มีลักษณะไม่เป็นทางการ ความต้องการทางการสื่อสารมักจะมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ แต่จะสามารถเห็นได้จากการหยิบยกเหตุการณ์หนึ่งขึ้นมาวิเคราะห์และระบุถึงความต้องการนั้น ซึ่งจะแตกต่างจากการกำหนดเรื่องสิทธิการสื่อสาร (Communication Rights) ที่ถูกกำหนดหรือระบุได้อย่างเป็นทางการ จากกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นจากองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2. ไม่มีการรับประกันการกำหนด การระบุความต้องการทางการสื่อสารไม่มีการรับประกันว่าหลังจากระบุความต้องการทางการสื่อสารว่าเป็นอย่างไรแล้วจะไม่มีมีการรับประกันว่าจะต้องได้ในสิ่งที่ระบุไว้ทุกประการเสมอไป แต่เมื่อระบุความต้องการทางการสื่อสารแล้วอาจจะตอบสนองได้เพียงแค่บางระดับ หรือในบางกรณีอาจจะสามารถตอบสนองความต้องการได้ทุกระดับ ข้อพิจารณาคือหากตอบสนองความต้องการในระดับบุคคลอาจตอบสนองความต้องการได้ง่ายกว่าการตอบสนองความต้องการทางการสื่อสารในระดับสังคมหรือระดับประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายได้ยากกว่า

3. เกิดจากหน้าที่และการปฏิบัติ บางครั้งความต้องการทางการสื่อสารพบได้จากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของบุคคลในฝ่ายหรือส่วนต่างๆ จากการพบเห็นปัญหาทางการสื่อสารของผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หรือลักษณะการสื่อสารที่เป็นปัญหา สิ่งเหล่านี้จึงต้องนำมากำหนดความต้องการการสื่อสารเพื่อลดข้อสูญเสีย หรือปรับปรุงพัฒนางานให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อาทิ ปัญหาความเข้าใจด้านการรักษาสุขภาพและอนามัยที่สามารถพบเห็นได้จากการทำงานด้านสาธารณสุข ดังนั้น จึงสามารถระบุความต้องการทางการสื่อสารได้ว่า ประชาชนมีความต้องการการสื่อสารเพื่อพัฒนาด้านสุขอนามัย เป็นต้น

4. เป็นเรื่องพื้นฐานและมีการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปย่อมมีผลต่อความต้องการการสื่อสารของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคมตามไปด้วย ความต้องการทางการสื่อสารในแต่ละช่วงเวลาของสังคมใดสังคมหนึ่งจะไม่เหมือนกัน

5. ความต้องการทางการสื่อสารมักจะถูกตอบสนองได้ด้วยเทคโนโลยีและมนุษย์ เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ใช้ตอบสนองความต้องการ ยืนยันสถานภาพของตนเองต่อบุคคลอื่นหรือต่อสาธารณะ รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่ทำให้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคมด้วย มนุษย์กับเทคโนโลยีจึงมีความสัมพันธ์กันทั้งในแง่ที่เป็นผู้ต้องการและผู้คาดหวังที่จะได้รับการสนองตอบต่อความต้องการทางการสื่อสาร

จากแนวคิดความต้องการทางการสื่อสารเห็นได้ว่านอกจากบทบาทของการสื่อสารที่ได้กล่าวไปแล้วไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวางแผนเพื่อการพัฒนาได้ เมื่อสภาพทางด้านกายภาพและประชากรศาสตร์ของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน การนำการสื่อสารมาประยุกต์ใช้จึงจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิเคราะห์ถึงความต้องการทางการสื่อสาร ซึ่งจะช่วยให้ผู้วางแผนได้รับทราบถึงความมืออยู่ของทรัพยากรทางการสื่อสารในพื้นที่ทั้งทรัพยากรที่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรทางด้านเนื้อหาสาระในท้องถิ่น การวิเคราะห์หาความต้องการการสื่อสารจึงเป็นตัวเชื่อมเพื่อให้เกิดการบูรณาการหลักการทางวิชาการและสภาพที่เป็นอยู่จริงในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การวิจัยเพื่อค้นหาความต้องการการสื่อสารจึงถือว่าเป็นเครื่องมือเพื่อเป็นการนำร่องไปสู่การวางแผนเพื่อการพัฒนาพื้นที่แบบองค์รวมและทำให้เกิดการกระจายโอกาสในการพัฒนาให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียมกันทุกกลุ่ม แนวคิดความต้องการทางการสื่อสารเป็นหลักในการออกแบบเครื่องมือการวิจัยและหลักในการวิเคราะห์ผลการวิจัยในครั้งนี้

โครงการระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก ตะวันตก

สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี (2552) ได้สรุปภาพรวมและวิเคราะห์โครงการเชื่อมเส้นทางคมนาคมตะวันออก-ตะวันตก (East West Corridor) ในบทความเรื่อง EAST-WEST CORRIDOR จากเส้นทางขนส่งสู่ระเบียงเศรษฐกิจ : ทบทวนความก้าวหน้าและผลกระทบ ไว้ดังนี้ โครงการเชื่อมเส้นทางคมนาคมตะวันออก-ตะวันตก (East West Corridor) ถือว่าเป็นโครงการที่เป็นธงนำของความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region -GMS) เปิดตัวขึ้นครั้งแรกในการประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศลุ่มแม่น้ำโขงครั้งที่ 8 ที่กรุงมะนิลาในปี 2541 หลังจากที่ทำการศึกษาอยู่นานถึง 6 ปี นับแต่เริ่มกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในปี 2535 แรกทีเดียวการศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจไม่ได้เห็นว่าเส้นทางที่เชื่อมระหว่างไทย ลาว และเวียดนาม ตามเส้นทางหมายเลข 9 ที่ตัดผ่านแขวงสะหวันนะเขตของลาวนี้จะมีคุณค่าทางเศรษฐกิจควรแก่การลงทุนเท่าใดนัก เมื่อเปรียบเทียบกับเส้นทางหมายเลข 5 จากชายแดนไทยเข้าสู่กัมพูชาและไปออกที่ชายแดนเวียดนามทางตอนใต้ เพราะเส้นทางดังกล่าวมีกิจกรรมทางด้านขนส่งและการค้ามากกว่าในเวลานั้น แต่ทว่า ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองในกัมพูชาในห้วงเวลานั้น อันเกิดจากการแย่งชิงอำนาจของนายกรัฐมนตรีสองคนในกัมพูชาในปี 2540 ทำให้การดำเนินการเพื่อพัฒนาเส้นทางหมายเลข 5 ในกัมพูชาเป็นไปไม่ได้ ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนรายสำคัญของโครงการนี้จึงได้หยิบเส้นทางหมายเลข 9 ของลาวขึ้นมาพิจารณาอย่างจริงจัง ก่อนที่จะได้ตกลงใจจากเส้นทางคมนาคมจากจังหวัดมุกดาหารของไทย วางแผนสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สองที่มุกดาหาร-สะหวันเขต และพัฒนาเส้นทางไปที่ด่านแดนสะหวันของแขวงสะหวันนะเขตเพื่อไปออกที่ด่านลาวบาว เพื่อต่อไปออกที่ดงฮา เว้ และท่าเรือดานังของเวียดนาม

แต่กว่าจะผ่านออกมาเป็นแนวเส้นทางขนส่งตะวันออก-ตะวันตก พร้อมด้วยสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สองก็ไม่ใช่ง่าย เพราะลำพังแค่เพียงว่าควรสร้างสะพานที่มุกดาหารหรือที่นครพนม ก็ทำให้บรรดาผู้เกี่ยวข้อง ผู้ต้องการผลักดันโครงการ ซึ่งต่างมุ่งหวังให้เข้าใกล้ผลประโยชน์ของตัวเองมาก

ที่สุดก็ต้องได้แย่งกันอยู่นาน กลายเป็นการเมืองระหว่างนครพนมและมุกดาหารว่า จังหวัดใดสมควรจะ
ได้เป็นสถานที่ก่อสร้างสะพานแห่งนี้ก็ใช้เวลาอ้อยอิ่งกันอยู่หลายปี
ในที่สุดธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียและรัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้การช่วยเหลือทางการเงินปรับปรุงเส้นทาง
หมายเลข 9 เป็นถนนสองเลน ความยาวกว่า 300 กิโลเมตรตัดผ่านกลางแขวงสะหวันเขตจากทิศ
ตะวันตกติดแม่น้ำโขงไปทิศตะวันออกติดชายแดนเวียดนาม

สิ่งที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของโครงการ East West Corridor ก็ปรากฏขึ้นเป็นรูปร่างเมื่อมีการ
เปิดสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สองที่มุกดาหาร-สะหวันนะเขต ในเดือนธันวาคม 2549 และเปิดใช้งาน
จริงในเดือนมกราคม 2550 พร้อมกันนั้น เส้นทางในส่วนของเวียดนาม จากด่านแดนสะหวันความยาว
271 กิโลเมตร ด้วยเงินกู้จากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย การขุดอุโมงค์ที่ Hai Van และการปรับปรุง
ท่าเรือเวียดนามก็สำเร็จลงพร้อมๆกันในปลายปี 2549 โครงการสำหรับการเชื่อมโยงกันระหว่างสาม
ประเทศไทย ลาว เวียดนาม เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ทำให้ความฝันที่จะขนส่งสินค้าจากภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ไปออกที่ท่าเรือดานัง เป็นทางลัดไปสู่มหาสมุทรแปซิฟิกเป็นจริงขึ้นมาได้

กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้ขยายแนวคิดในการพัฒนาใหม่ให้เป็นแบบองค์
รวม (holistic approach) เพื่อที่จะทำให้การใช้ประโยชน์จากระบบคมนาคมขนส่งข้ามแดนจากตะวันออก
สุดไปตะวันตกของภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง จึงได้มีการขยายทั้งในแง่พื้นที่และสาขาของการพัฒนาให้มาก
ขึ้น

ในแง่ของภูมิศาสตร์นั้นได้ขีดเส้นเอาแนวถนนตัดผ่ากลางจากทะเลอันดามันทางพม่าไปจน
จรดมหาสมุทรแปซิฟิก ด้านทะเลจีน ฝั่งเวียดนาม รวมความยาวตามเส้นทางถนนทั้งสิ้น 1,320
กิโลเมตร ถ้าพิจารณาตามหัวเมืองปลายทางจากตะวันตกสู่ตะวันออกก็จะประกอบไปด้วย ท่าเรือมะละ
แหม่ง สุ่มียวดี แม่สอด ดาก พิชณุโลก ขอนแก่น กาศสินธุ์ ภูมินารายณ์ มุกดาหาร เข้าสู่ลาวด้าน
สะหวันเขต เข้าเวียดนามด้านด่านลาวบาว ดงฮา เว้ และไปสิ้นสุดที่ดานัง

จุดเชื่อมสำคัญทางการพาณิชย์ (commercial node) จะมีอยู่ในแต่ละประเทศ โดยที่พม่านั้นจะ
ใช้ที่ท่าเรือมะละแหม่ง ของไทยจะใช้หลายจุด คือ แม่สอด พิชณุโลก ขอนแก่น กาศสินธุ์ และมุกดาหาร
ส่วนในลาวนั้นมีที่สะหวันนะเขตด้านที่ติดกับไทย และด่านแดนสะหวันด้านที่ติดกับเวียดนาม และใน
เวียดนามนั้นจะใช้ที่ ดงฮา เว้ และดานัง จุดเชื่อมชายแดนตามเส้นทางดังกล่าวคือ พม่า-ไทย เชื่อมที่
เมียวดี - แม่สอด ไทย-ลาว เชื่อมที่ มุกดาหาร-สะหวันนะเขต ลาว-เวียดนาม เชื่อมที่แดนสะหวัน-ลาว
บาว

ในแง่ของสาขาความร่วมมือ ได้มีการขยายจาก จากการคมนาคมทางบก ให้เป็นสิ่งที่เรียกว่า
ระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งจะครอบคลุมโครงการต่าง 2 ภาคใหญ่คือ ทางด้านการขนส่ง
และ โครงสร้างพื้นฐานด้านอื่น โดยมีโครงการที่เป็นธงนำทั้งสิ้น 12 โครงการดังต่อไปนี้

- East West Transport Corridor คือการพัฒนาถนนตามเส้นทางที่ได้กล่าวมาแล้ว จาก
พม่าผ่านไทยลาวสู่เวียดนาม

- การพัฒนาการขนส่งทางน้ำ คือ ท่าเรือสำคัญที่มะละแหม่งและดานัง
- การพัฒนาการขนส่งทางอากาศ คือ สนามบินที่อยู่ในพื้นที่ เช่น ขอนแก่น สะหวันนะเขต เว้ ดานัง เป็นต้น
- การพัฒนาเส้นทางรถไฟ
- การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารข้ามแดน
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับภาคขนส่ง
- พัฒนาระบบสายส่งไฟฟ้าในพื้นที่
- ส่งเสริมความร่วมมือในด้านพลังงานในภูมิภาค
- สร้างกระดูกสันหลังให้กับการสื่อสารโทรคมนาคม
- พัฒนาการท่องเที่ยว
- การริเริ่มระเบียบเศรษฐกิจใหม่
- ริเริ่มการประสานงานระหว่างกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และคณะทำงานในพื้นที่ East West Corridor

จากบทความของ สุกัลักษณ์ ทำให้ทราบถึงความเป็นมาและยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบองค์รวมของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง อย่างชัดเจนซึ่งถือว่าการร่วมมือในภาพกว้างที่มีผลประโยชน์ต่อประเทศไทยที่เส้นทางนี้ตัดผ่านมากที่สุดกว่า 700 กิโลเมตร แต่ในขณะเดียวกัน กุญแจรั้ว ตั้งตระกูล (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารกับการตอบสนองและการปรับตัวของผู้ถูกเวนคืนที่ดินในโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร พบว่า เกิดผลกระทบกับประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานดั้งเดิม เบื้องต้นประชาชนในพื้นที่ตอบสนองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเชิงยอมรับด้วยการสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของภาครัฐ แต่ต่อมาเกิดปัญหาในการเวนคืนที่ดินทำให้เกิดความไม่พอใจ และเกิดการปรับตัวด้วยการร้องเรียนขอความเป็นธรรมด้วยลายลักษณ์อักษรไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีประชาชนบางส่วนที่ได้รับข้อมูลจากหน่วยงานที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการสร้างสะพานโดยตรงประชาชนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมวางเฉยไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น และมีประชาชนบางส่วนที่ไม่สามารถยอมรับการเวนคืนที่ดินและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ ส่งผลให้มีผู้สูงอายุตรอมใจตาย หรือซึมเศร้าเมื่อพูดถึงการเวนคืนที่ดินซึ่งปัญหาด้านการสื่อสารที่พบคือ ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวกับโครงการและข้อมูลที่ได้ไม่รอบด้านโดยเจ้าหน้าที่รัฐมักจะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแต่ด้านที่ดีด้านเดียว โดยไม่ได้บอกถึงผลกระทบที่จะตามมาจากโครงการ ทำให้ประชาชนเกิดความตัดสินใจและปรับตัวผิดพลาด

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสื่อสารประเด็นสาธารณะและการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย สรุปได้ว่า องค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการสื่อสารประเด็นสาธารณะที่เชื่อต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม มี 4 ด้านหลัก ด้วยกัน ได้แก่

1. องค์ประกอบเชิงบุคคล/องค์กร ที่เป็นผู้มุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา มีความน่าเชื่อถือ และวางบทบาทในการเป็นผู้สนับสนุนพันธมิตร กลุ่มพันธมิตรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดความเปลี่ยนแปลงได้ ประสบความสำเร็จมีหลายกลุ่มทั้งกลุ่มการเมือง นักธุรกิจ และสื่อมวลชน เป็นต้น

2. องค์ประกอบเชิงเป้าหมายและแนวทางในการบรรลุเป้าหมาย เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ครอบคลุมทั้งในระดับบุคคลและในระดับนโยบาย ตลอดจนเป็นเป้าหมายที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะและมีความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลง

3. ในเชิงองค์ประกอบด้านกระบวนการสื่อสาร ได้รับการออกแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และมีเอกภาพ เป็นรูปธรรม โดดเด่น

4. องค์ประกอบเชิงบริบทแวดล้อม เป็นองค์ประกอบสำคัญ บริบททางด้านการเมือง นโยบายของรัฐ กฎหมาย และกระแสสังคม มีส่วนเอื้อต่อการสื่อสารประเด็นสาธารณะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จ

ในขณะที่ผลวิจัยของปูน เทียงบูรณธรรม (2550) ได้ตอบย้ำว่าการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยไม่ได้เป็นไปตามหลักการที่ปารีสชาติสถาปิตานนท์ได้ระบุไว้ จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาเบื้องต้นเพื่อเตรียมรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันออก กรณีโลจิสติกส์ด้านการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน ที่ได้ผลสรุปการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่เข้าใจภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากผลการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก ตลอดจนความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

2. ผู้ประกอบการขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และภูมิภาคที่เกี่ยวกับการพัฒนา สำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจที่จะลงทุนสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นในประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านและเวทีการค้าโลก

3. หน่วยงานต่างๆ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญ ที่จะรองรับต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภูมิภาคในอนาคต

4. ขาดเจ้าภาพและความร่วมมือของหน่วยงานแต่ละภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดการแข่งขันกันเองภายในประเทศไทย

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐานยังไม่สมบูรณ์ ได้แก่ กฎกติกาความร่วมมือระหว่างประเทศ และความร่วมมือว่าด้วยการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดนยังไม่สามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเส้นทางการขนส่งบางช่วงของไทยเป็นอุปสรรคไม่เอื้ออำนวยต่อการขนส่ง (เส้นทางผ่านเขาต้อ และอำเภอแม่สอด เป็นภูเขาสูงชัน)

จากการทบทวนวรรณกรรมเห็นได้ชัดว่า การพัฒนาจะสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจจากคนทุกฝ่ายทั้งฝ่ายรัฐผู้กำหนดนโยบายและปฏิบัติ ฝ่ายประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบ

ทั้งด้านบวกและด้านลบ และภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐกิจ ภาคสื่อมวลชน ฯลฯ ถ้าหากเกิดการรับรู้และมีความเข้าใจในการพัฒนาที่สอดคล้องกันจะทำให้การพัฒนาตามนโยบายต่างๆ สามารถประสบความสำเร็จ ลดผลกระทบในด้านลบลงไปได้ การที่จะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับการสื่อสารที่เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างความเข้าใจ และปรับทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อนโยบายการพัฒนาที่เกิดขึ้น การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจึงเป็นเครื่องมือในการออกแบบและอภิปรายผลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนรอบด้าน และผลวิจัยจะเป็นผลประโยชน์ในเชิงการปฏิบัติต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการ โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร และสำรวจความต้องการด้านเนื้อหาในการสื่อสารของประชาชน ตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการสื่อสาร ของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาคและนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น

ในศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบ สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากแหล่งข้อมูลบุคคลในหน่วยงานราชการหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชนในจังหวัดบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่าน ภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดตาก และจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารเชิงนโยบาย นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการ เก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus-Groups Interview) จากเยาวชนและประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็น ประผู้ที่มีประสบการณ์ในประเด็นปัญหาที่ศึกษา โดยเฉพาะด้านเนื้อหาการสื่อสาร วิธีดำเนินงานวิจัยมี รายละเอียด ดังนี้

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากบุคคล เพื่อให้ทราบถึงความต้องการ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสาร (Communication Infrastructure) ในจังหวัดอย่างลึกซึ้ง เกี่ยวกับ นโยบาย รูปแบบการรับนโยบาย การถ่ายทอดนโยบายไปยังภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง การนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติ และรูปแบบการสื่อสารกลับ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจและการ จัดการกับปัญหาอุปสรรคมีรูปแบบการสื่อสารใดบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบ สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูลในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่

- 1.1 ผู้ว่าราชการจังหวัด
- 1.2 ทหาร ตำรวจจังหวัด
- 1.3 สื่อมวลชน
- 1.4 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด
- 1.5 สำนักงานพาณิชย์จังหวัด
- 1.6 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด

- 1.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด
- 1.8 บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (CAT Telecom Public Company Limited) หรือบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT Public Company Limited)
- 1.9 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
- 1.10 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

นอกจากนี้ เพื่อให้ทราบความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาการสื่อสารของประชาชน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus-groups Interview) กับกลุ่มเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. เยาวชนในระบบการศึกษา ประกอบด้วย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งระดับปริญญาตรี
2. เยาวชนนอกระบบการศึกษา
3. ประชาชนทั่วไป ประกอบด้วย เจ้าของกิจการ หรือ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

จะเห็นได้ว่า การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำมาสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นการคัดเลือกหน่วยศึกษาแบบเจาะจง ซึ่งตอบสนองความต้องการวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้โดยเฉพาะในประเด็นด้านการสื่อสารทั้งในเชิงโครงสร้างและเนื้อหา ด้านเศรษฐกิจ และในด้านการศึกษา

สำหรับการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มนั้น สอดคล้องกับการสุ่มตัวอย่างหลายระดับ (Multilevel) ซึ่งหมายถึงกลยุทธ์ที่ช่วยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มย่อยสองหรือมากกว่านั้นที่ได้ตัวอย่างมาจากระดับที่แตกต่างกัน (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ , 2555, หน้า 210)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่มมาถอดความคำต่อคำ (Transcription) และอ่านเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Nvivo 10 for Windows มีการจัดกลุ่มข้อมูล (Categorization) และตีความตามประเด็นที่ได้ศึกษา โดยนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ซึ่งสามารถตอบปัญหาวิจัย ดังนี้

1. ทิศทางการสื่อสารเกี่ยวกับการรับนโยบาย
2. รูปแบบการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ
3. การสื่อสารสะท้อนกลับ

4. วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการกับปัญหาอุปสรรค
5. ปัจจัยการสื่อสารเพื่อการตัดสินใจ
6. เนื้อหาการสื่อสารและการใช้สื่อ

การตรวจสอบข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งนอกจากนักวิจัยจะได้สะท้อนสิ่งที่แหล่งข้อมูลพูด และได้ถอดความคำต่อคำ (Transcription) ให้เนื้อหาถูกต้องตามที่ได้มีการพูดอย่างแม่นยำแล้ว ยังได้ใช้วิธีการพิจารณาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของการศึกษาครั้งนี้ ด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษา ตรวจสอบรับรองความถูกต้อง โดยการจัดเวทีเสวนาวิชาการ ในหัวข้อ “ความต้องการทางการสื่อสารท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง” พร้อมทั้งได้เชิญเจ้าของข้อมูลมาร่วมงานเสวนาเพื่อให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วง หรือยอมรับข้อมูลที่น่าเสนอซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตีความแล้ว

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการ โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร และสำรวจความต้องการด้านเนื้อหาในการสื่อสารของประชาชน ตามเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการสื่อสาร ของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาคและนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่มมา ถอดความคำต่อคำ(Transcription) และอ่านเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป NVIVO version10 มีการจัดกลุ่มข้อมูล (Categorization) และตีความตามประเด็นที่ได้ศึกษา โดยนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ซึ่งสามารถตอบ ปัญหาวิจัย ดังนี้

1. ความต้องการโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารของประชาชนตามเส้นทางระเปียง เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เป็นอย่างไร
2. ประชาชนต้องการการสื่อสารรูปแบบใด และมีเนื้อหาอย่างไร

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดหอการค้าจังหวัดสื่อมวลชนสำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (CAT Telecom Public Company Limited) หรือบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT Public Company Limited) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและสำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สารสำคัญของผลการวิจัยซึ่งวิเคราะห์ตามแนวคิดความ ต้องการทางการสื่อสารของ ซอเตอร์และแวร์ลิง (Sowter and Wearing) แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การ วิเคราะห์ระดับส่วน (Sectoral Analysis) และ การวิเคราะห์ระดับทางสังคม (Partitioning Society) มี รายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ระดับส่วน (Sectoral Analysis)

การวิเคราะห์ความต้องการระดับส่วน เป็นการวิเคราะห์ความต้องการทางด้านโครงสร้าง พื้นฐานทางการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางกายภาพของพื้นที่ สภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่ง ข้อมูลต่างๆ ได้จากการรวบรวมจากการสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม จากรายงานประจำปี

ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ปี 2555 พบว่า ปัจจุบันโทรทัศน์ระบบอนาล็อกจำนวน 6 ช่องพื้นฐาน สามารถเข้าถึงประชาชนได้ถึงร้อยละ 98 และการรับชมโทรทัศน์ผ่านสัญญาณดาวเทียมและเคเบิลทีวีอีกกว่าร้อยละ 66 ของประเทศ และปัจจุบันมีสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกประเภทรวมกว่า 5,000 สถานี รวมทั้งการขยายตัวของ การให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านระบบต่างๆ ทั้งแบบใช้สายและไร้สาย ที่มีการขยายตัวถึงร้อยละ 44 ทำให้โครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารของประเทศตอบสนองความต้องการในการสื่อสารทั้งส่วนบุคคลและระดับมวลชนได้ในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามในพื้นที่ฐาน 4 จังหวัดบนพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างที่โครงการระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกผ่าน

จากการวิจัย พบว่า ความต้องการการสื่อสารของบุคคลแต่ละกลุ่มทั้ง 4 จังหวัดที่ทำการศึกษามีความแตกต่างกันมากนัก โดยความต้องการโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสาร กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ประชาชนทั่วไป และนักเรียน นักศึกษา เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะเรื่องการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในชีวิตประจำวันผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทั้งจากระบบประจำที่และระบบไร้สาย ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตภาคเหนือตอนล่างทุกกลุ่ม ต้องการการกระจายระบบการสื่อสารไร้สายให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่และระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในหน่วยงาน และในชีวิตประจำวัน ในราคาต่ำลง ประชาชนในจังหวัดสุโขทัยได้อธิบายถึงความต้องการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไว้ว่า

ผมอยากจะให้พัฒนาเกี่ยวกับระบบเครือข่ายสัญญาณ อาจจะให้ถูกลง หรือว่ามีการใช้ฟรีอะไรอย่างนี้ คนที่เข้ามาตรงนี้ก็จะมีเยอะขึ้น บางคนจะเสียเงิน 500 - 600 บาท เขาก็ไม่เสียนะครับ ค่าใช้จ่ายมันสูงมันติดนั่นติดนี่ เขาก็ไม่เสียหรือเขาก็ไม่ได้ศึกษาทางอินเทอร์เน็ตไปเลย ก็มีแต่รุ่นใหม่ๆ ที่ยอมลงทุน 600 - 700 บาท เพื่อศึกษาเพื่อเล่นอินเทอร์เน็ตกัน คนเก่าๆ เขาจะคิดว่า เสียเงิน 600 - 700 เสียทำไม เพื่ออะไรอย่างนี้ครับ ถ้าอย่างว่าพัฒนาให้เหมือนต่างประเทศมีระบบ WI-FI ฟรีทั่วประเทศอย่างอเมริกา อินเทอร์เน็ตมันจะครอบคลุมทุกพื้นที่แต่บ้านเรายังไม่ถึงตรงนั้นใจครับ นอกเมืองหน่อยเขาก็ไม่จ่าย สายไม่ถึงบ้างไม่ถึงบ้าง

ปัจจุบันระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายถือเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ ทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารเฉพาะกลุ่ม และการสื่อสารมวลชน ที่คนทุกกลุ่มต่างๆ ก็นำมาใช้ตลอดเวลาเพื่อตอบสนองทั้งด้านความบันเทิง การศึกษา และการปฏิบัติงานให้เกิดความรวดเร็วทันเวลา และลดอุปสรรคด้านความยากลำบากในการเดินทางผ่านภูมิประเทศที่แตกต่างและระยะความห่างไกลของการไปมาหาสู่กัน นอกจากนี้ที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐยังมีความต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและวิธีการสื่อสารเพื่อทำให้การสื่อสารทั้งในและนอกองค์กรเชื่อมโยงข้อมูลกันระหว่างกระทรวงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของหน่วยงาน

ส่วนกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาทั้งในและนอกระบบ มักจะใช้การสื่อสารด้วยอินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ สื่อเหล่านี้ล้วนเข้าถึงได้แทบทุกพื้นที่และทุกเวลา โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก จากการใช้บรรดาประโยชน์ที่มี ทั้งเว็บไซต์ที่มีหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารแทนสื่อสิ่งพิมพ์ ฟังวิทยุผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ดูโทรทัศน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตตามเวลาจริงที่ออกอากาศผ่านระบบอนาล็อกหรือแบบดูย้อนหลัง

สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันที่มีการออกแบบให้เป็นทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคลไปด้วยในตัว และการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านแอปพลิเคชัน อาทิ FACEBOOK LINE SKYPE เป็นต้น ดังนั้น โครงสร้างพื้นฐานทางการแพร่ขยายระบบอินเทอร์เน็ตให้มีความเสถียรทั่วถึงและราคาต่ำจึงเป็นสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่มีความต้องการไม่แตกต่างกัน ผู้ให้สัมภาษณ์หญิงรายหนึ่งได้อธิบายถึงการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันไว้อย่างเห็นภาพ ดังนี้

อินเทอร์เน็ตมันก็ติดมือใช้ แต่ว่าอย่างทีมีมันก็ง่ายที่สุด ณ ตอนนี ถ้าจะเปิดก็เดินไปเสียบปลั๊ก เปิดทีวีได้ปกติ แต่ว่าถ้าจะอินเทอร์เน็ตนี่คือส่วนใหญ่ก็จะดูกันทางมือถือกันหมด ทางไอแพด แต่ถ้าเกิดไปเสียบสายเปิดคอมมันก็จะดูนาน มันก็จะพูดถึงเปิดคอมกับเปิดทีวีเปิดทีวีจะง่ายกว่า แต่ถ้าอย่างว่าอยู่ในรถก็เปิดวิทยุ ก็คือเน้นอะไรที่สะดวก

เราจะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชนและประชาชนจะเน้นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็วก่อนอื่น ผู้ให้สัมภาษณ์หญิงอีกคนหนึ่ง ได้แสดงเหตุผลที่น่าสนใจว่า “อินเทอร์เน็ตเหมือนกับว่าเราสามารถเลือกดูในสิ่งที่เราอยากดูได้ อย่างในทีวีบางทีคือมันอาจจะไม่มีครอบคลุมหรือว่าเราเลือกไม่ได้ว่า คือเวลาอย่างนี้จะอะ อย่างดูข่าวดีก รายการย้อนหลังหรือว่าอะไรอย่างนี้ก็จะดูจากอินเทอร์เน็ตได้”

นอกจากพฤติกรรมการใช้สื่อในรูปแบบที่เข้าถึงสะดวกและตอบสนองความต้องการด้าน ข้อมูลข่าวสารตามที่ต้องการแบบทันทีทันใดข้างต้น การบริโภคยังมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการประกอบอาชีพดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์หญิงรายหนึ่งได้อธิบายถึงประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารไว้ว่า

ถ้าเป็นเรื่องของสารจะเป็นข่าวเป็นอะไรอย่างนี้ก็ดูข่าวไหนเกี่ยวข้องกับงานของเราอะ ถ้าดูละครดูอะไรก็คือถ้าเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องก็สามารทำให้เราพูดคุยกับลูกค้าหรือเปิดโอกาสในการที่จะไปหาลูกค้า ชวนคุยในเรื่องที่เขารู้ เออถ้าเขารู้เราอาจจะต้องตามข่าวสารจะได้คุยกัน ได้ถูกคอหรือว่าอะไรอย่างนี้ หรือไม่ก็ดูพวกบันเทิงอะไรก็อวยเฉพาะเพื่อนคุยกับเพื่อนเวลาไปสังสรรค์อะไรอย่างนี้อะอะ มันก็เหมือนทำให้เราไม่ตกยุค คือข่าวไหนเด่นข่าวไหนดังหรือว่าตอนนี้เรามีอะไรที่อัปเดตเราก็รู้เหมือนกัน

กระบวนการขัดเกลาจากครอบครัวได้ถูกนำมาใช้ควบคู่ไปกับกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมอยู่ตลอดเวลา ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ชายรายหนึ่งได้อธิบายถึงการดูข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์กับลูกไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

ถ้าเกิดผมดูข่าวเนี่ยไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมืองหรือข่าวอะไรพวกนี้ละ ผมคิดว่าคือเราฟังแล้วเราทำความเข้าใจ แต่สิ่งที่ผมทำกับนักเรียนก็คือว่าผมใช้วิธีที่ผมทำในสิ่งที่ผมทำได้ก่อน คือพยายามที่จะสอนให้เขาเป็นคนดีอะไรแบบนี้ก่อน ให้รู้เท่าทันคน พยายามทำในสิ่งที่ตัวเองทำได้ก่อนนั่นคือวิธีที่ผมเอามาปรับใช้ อย่างเช่นตอนนี่เรามีการประท้วงอยู่ ผมก็ดูบ้างแต่ผมไม่ได้เอา ไปลงกับเด็กมากไปใส่กับเด็กมากตรงนั้น ผมเน้นว่าเวลาผมทำเนี่ย ผมก็จะเน้นว่าอะไรตรงนี้นั้นมันดีนะ ตรงนี้ไม่ดีแล้วก็สอนในสิ่งที่ตัวเองสอนอยู่ปรับปรุงใช้กับสิ่งนั้นแค่นั้น ไม่ได้ไปก้าวล่วงกับทางอื่น

แต่ในขณะเดียวกันข่าวสารที่ถูกส่งออกมาทางสื่อต่างๆ ก็ถูกตั้งข้อสงสัยเช่นกัน ดังเช่นผู้ให้สัมภาษณ์หญิงรายหนึ่งจากจังหวัดเพชรบูรณ์ได้อธิบายถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูล ข่าวสารที่พบเจอได้ในชีวิตประจำวันผ่านทางสื่อต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ดังนี้

เชื่อข้อมูลที่เป็นข่าวพูดถึงในข่าวข้อเท็จจริงอะไรอย่างนี้ก็ดูทีวี ก็คือเชื่อเกือบเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ เวลาที่อ่านข่าวก็จะมีข่าวมาก็มีทั้งภาพทั้งเสียง เขาก็เลยลงสถานการณ์จริงๆ ถ่ายภาพจริงๆ มาให้เราดู มีภาพประกอบ มีพยานอย่างนี้ละ ก็คิดว่าสื่อที่เชื่อได้ก็น่าจะเป็นทีวีมากที่สุด ถ้าดูแล้วก็โอเคนะสถานการณ์ตอนนี้เป็นอย่างนี้เราก็จะเชื่อทีวีมากกว่า แต่ถ้าเกิดว่ามีข่าวทางอินเทอร์เน็ต มีเฟซบุ๊กคนแชร์นู่นนี่มา ถ้าจะตามหาความจริงก็ไปเสิร์ช Google ก่อนว่าที่ไหนเขาลงข่าวบ้าง แล้วก็อาจจะดูหนังสือพิมพ์ จริงๆ ถ้าข่าวไหนที่มันเป็นกระแสมันเป็นที่นิยมจริงทุกสื่อก็จะเล่นเหมือนกัน เราก็อันดับสุดท้ายเราก็ใส่ๆ ไปถ้าทีวีประกาศเราก็ถือเราก็เชื่ออะ เพราะอย่างที่บอกว่ามันมีทั้งภาพทั้งเสียง มีสถานการณ์จริงๆ ให้เราดูอะไรอย่างนี้ละ ก็จะเชื่อสื่อทีวีมากกว่า

ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ชายจากจังหวัดเพชรบูรณ์ ก็ได้แสดงความเห็นถึงความน่าเชื่อถือของสื่อและสิ่งที่ประชาชนในยุคสารสนเทศพึงกระทำไว้อย่างชัดเจน ว่า

สื่อเราควรจะต้องวิเคราะห์เรื่องบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรา ก็ให้ความสนใจ ถ้าบางเรื่องไม่ให้ความสนใจก็แค่ฟังแล้วก็ผ่านไป เพราะทุกวันนี้สื่อมันหลายๆ สื่อที่เปิดเผย เรียกว่ามีมากกว่าแต่ก่อน เมื่อก่อนมีสื่อไม่กี่ทางแต่เดี๋ยวนี้มีหลายทาง ซึ่งสื่อเดี๋ยวนี้ยิ่งมีเยอะ มีมากมีเท่าไรมันก็เหมือนไม่ค่อยมีสาระอะไรมาก มันขึ้นอยู่กับแต่ละคน ถ้าอะไรที่เกี่ยวข้องกับเรา ก็คงให้ความสนใจแล้วก็ถ้าสนใจจริงก็ต้องมานั่งค้นหาก็ก็นั่งตรวจสอบอีกทีนึงว่าข่าวนั้นจริงหรือเท็จ

เพราะเดี๋ยวนี้บางทีผมมองว่าทีวีเนี่ยมีภาพมีข่าวก็จริงแต่ภาพข่าวบางครั้งอาจมีการตัดต่อแล้วก็เพิ่มคำพูดซึ่งบางครั้งก็อาจจะเชื่อไม่ได้

จากข้อมูลข้างต้นเราเห็นได้ว่า พฤติกรรมการรับสื่อของประชาชนในปัจจุบันแม้จะเป็นกลุ่มนักเรียน หรือผู้ประกอบการอาชีพ รวมไปถึงผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนล้วนพึ่งพาโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งจากระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ และสัญญาณไวไฟซึ่งเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารที่สามารถตอบสนองความต้องการทางการสื่อสารด้านข้อมูลข่าวสารได้ทันทีทันใด แต่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อมีช่องทางการสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้นข่าวสารก็ทวีความหลากหลายมากขึ้นตามไปด้วย ความน่าเชื่อถือที่ประชาชนมีต่อข้อมูลข่าวสารที่ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือทางเว็บไซต์ยังคงได้รับความเชื่อถือรองจากวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนยังต้องการโครงสร้างทางการสื่อสารที่มีความเสถียรสามารถตอบสนองความต้องการการสืบค้นได้ทุกที่ทุกเวลา และยังคงพบว่า นอกจากโครงสร้างทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารแล้ว ประชาชนยังคงมีความต้องการทางการสื่อสารที่เป็นข้อมูลที่มีความเชื่อถือไว้วางใจได้อย่างสูง และข้อมูลข่าวสารที่ถูกเผยแพร่มา ยังจะต้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของแต่ละคนได้ง่ายและรวดเร็วไปควบคู่กัน

การวิเคราะห์ระดับทางสังคม (Partitioning Society)

การวิเคราะห์ระดับสังคม (Partitioning Society) เป็นการพิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ที่มีผลต่อความต้องการทางด้านการสื่อสาร อาทิเช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม โดยมุ่งเน้นไปที่วิธีการเปิดรับสื่อ การใช้สื่อในชีวิตประจำวัน การใช้เนื้อหา และความต้องการเนื้อหาในชีวิตประจำวัน จากประชาชนกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง สามารถสรุปผลวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการการสื่อสารด้านเนื้อหาในกลุ่มนักธุรกิจ จากการสัมภาษณ์ประธานหอการค้าจังหวัดทั้ง 4 จังหวัด พบว่า กลุ่มนักธุรกิจมีการสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอรวมทั้งมีการประชุมร่วมกับจังหวัดในที่ประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) เป็นประจำทุกเดือน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารเชิงสถานการณ์และนโยบายอยู่ตลอด ถึงแม้บางจังหวัดจะมีการประสานงานที่ไม่ราบรื่นระหว่างหอการค้ากับจังหวัด แต่ทั้งนี้ภาคธุรกิจก็ยังสามารถขับเคลื่อนกระบวนการสื่อสารภายในกลุ่มนักธุรกิจด้วยตนเองได้แต่การประสานงานกับภาครัฐไม่มีความต่อเนื่องเท่าที่ควร

ส่วนใหญ่เราก็เป็นในเรื่องของการพูดจากัน ไม่ว่าจะตั้งแต่ระดับท่านผู้ว่าลงมาหรือว่าผู้ปฏิบัติงานในระดับกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ในส่วนของภูมิภาค เราก็พยายามที่จะบอกว่าเราอยากเป็นอะไร และเราอยากได้อะไร และเราจะทำอะไร อันนี้เป็นการประสานในเรื่องของภูมิภาค แต่

P
๑ ๑1.5
.T๕
๗๕๖๕
๒๕๕๗

| 682314X

31 ส.ค. 2558

ส่วนกลางหอการค้าก็ใช้เครื่องมือ กลไกทางหอการค้าประเทศ บอกว่าเราจะวาง Position ของเราไว้ตรงนี้ เพราะฉะนั้นถ้าจะเป็นอุตสาหกรรม เราก็ยอมได้แค่เป็นอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมเคมีหรืออุตสาหกรรมอย่างอื่นเราไม่ยอมได้ แต่ถ้าเป็นอุตสาหกรรมเกษตรซึ่งมันต่อเนื่องจากสิ่งที่เรามี วัตถุดิบในพื้นที่เราพอยอมรับได้บ้าง เพราะฉะนั้นก็จะเห็นได้ว่าเพชรบูรณ์เราจะไม่ค่อยขยับหรือว่า เอ่อ ไม่อยากให้สิ่งแปลกปลอมเข้ามา เรือนักเพราะว่าทางสังคมเองก็ค่อนข้างที่จะมีปัญหา ว่าถ้าเปลี่ยนเร็วๆ แล้วเนี่ยทุกอย่าง มันก็จะไปแข่งขันกับเขาหมด พอแข่งขันเราก็ไม่ได้เป็นต่อ ไม่ได้มี Position ที่จะแข่งกับพิษณุโลกได้ ไปแข่งกับขอนแก่นได้ พุดง่ายๆว่ายักษ์สองตัวนี้เขายืน ประกบซ้ายขวา ถ้าเราจะไปเนี่ย เราก็จะเน้นในเรื่องของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการ นะครับ ธุรกิจเกษตร อุตสาหกรรมการแปรรูปอะไร ในทำนองอย่างนี้นะครับ ตาม Position ที่เราอยากจะทำ

จากการศึกษา กระบวนการสื่อสารของหอการค้าทั้ง 4 จังหวัดเป็นการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจในจังหวัดของตนเองอย่างเข้มข้น ซึ่งการขับเคลื่อนดังกล่าวอยู่ภายใต้ศักยภาพของนักธุรกิจและขนาดของการเจริญเติบโตด้านประชากรของแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตาม นักธุรกิจที่รวมตัวกันภายใต้การดำเนินงานของหอการค้าจังหวัดยังคงมีอุปสรรคในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางธุรกิจจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและนโยบายทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติจากภาครัฐ ซึ่งหอการค้าจังหวัดได้สะท้อนผ่านทางจังหวัดและในเวทีหอการค้าประเทศเป็นระยะ

นโยบายของเรา ซึ่งก็ต้องดูทิศทางกับนโยบายของภาครัฐเป็นหลัก ใช้ไหมครับ เพราะว่ามันมีเงื่อนไขในเรื่องของการสนับสนุนของงบประมาณ แต่โดยศักยภาพจริงๆแล้วเนี่ย อุปสรรคปัญหาต่างๆเกิดจากบุคลากรภายในจังหวัดเราเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของข้าราชการ ซึ่งบางที่ยังทำงานตามคำสั่งอยู่ แต่เมื่อพอนำวิสัยทัศน์ของภาคเอกชน ภาคประชาชนเข้าไปสัมผัสด้วย ผลสรุปออกมาทั้งหมดก็ยังเป็นภาคของ ภาคราชการยังมอง มองอยู่ในมุมนั้นอยู่ ยังไม่หลุดออกจากกรอบนั้น ยังไม่เห็นวิสัยทัศน์ ยังไม่เห็นแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า หอการค้าต้องการการสื่อสารด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมจากภาครัฐมากที่สุด ซึ่งที่ผ่านมานโยบายต่างๆ ถูกส่งต่อมาเป็นทอดและไม่มีความชัดเจนในเชิงปฏิบัติสักเท่าใดนักหรือนโยบายจากภาครัฐบางส่วนไม่ได้เชื่อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างแท้จริงดังที่นักธุรกิจในท้องถิ่นได้สะท้อนความต้องการไปยังหน่วยงานภาครัฐ อีกสิ่งหนึ่งที่หอการค้าส่วนใหญ่เป็นกังวลคือเรื่องการทำทุจริตในโครงการต่างๆ ของภาครัฐที่มีการขยายตัวอย่างมากในปัจจุบัน เพราะการทำทุจริตทำให้เกิดความสูญเสียโอกาสในการพัฒนาของจังหวัดอย่างมาก หอการค้าจึงต้องการการสื่อสารเพื่อป้องกันและลดการทำทุจริตที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนจากภาครัฐ

งานบางส่วนทางจังหวัดควรจะมีให้สุดตัว แต่งานก็ไม่เดินเราเองภาคเอกชนรอไม่ได้ เราต้องนำร่องให้เป็นรูปธรรม โดยการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อจับคู่ทางธุรกิจกันซึ่งผลก็ก็สามารถปิดการขายได้ แต่ทั้งนี้ภาคเอกชนก็ต้องช่วยเหลือตัวเองในการออกค่าใช้จ่ายประสานงานด้วยตนเอง การประสานงานให้ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เราก็จะใช้เครือข่ายส่วนตัวเป็นหลัก เพราะถ้าประสานงานกับข้าราชการเดี๋ยวก็น่าจะย้ายอีกแล้วย้ายอยู่ตลอด อย่างงานถ้าได้งบประมาณก่อนหนึ่งเนี่ยะมันน่าจะทำได้ร้อยเปอร์เซ็นต์แต่กลับทำได้แค่สิบถึงยี่สิบเปอร์เซ็นต์ งานที่มันจะมีโอกาสได้ทำการค้าเปิดตลาดใหม่ก็กลับกลายเป็นงานที่ต้องมีเงินทอง ผมเสียดายโอกาสที่จะพัฒนา

2. ความต้องการการสื่อสารด้านเนื้อหาในกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ว่าราชการจังหวัดใน 4 จังหวัดที่เป็นพื้นที่ในการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัดได้นำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟนมาใช้ในการสื่อสารกันเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้การติดตามงานทำได้รวดเร็วล้นไวทันกับสถานการณ์ แต่ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการภายใต้การดูแลส่วนใหญ่ยังคงรูปแบบของการสื่อสารราชการไว้ ทั้งจากการประชุมสั่งการ การสื่อสารด้วยหนังสือราชการทั้งภายนอกและภายใน แต่ในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารเพื่อให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้นและเน้นที่การประสานงานกันเพื่อเนื้องานมากกว่าเอกสารแต่เอกสารก็ยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการประสานงานภายในหน่วยงานราชการของจังหวัดอยู่เช่นเดิม ผู้ว่าราชการจังหวัดท่านหนึ่งได้แสดงทัศนะในเรื่องการสื่อสารในการทำงานที่ได้รับอิทธิพลจากการเทคโนโลยีการสื่อสารไว้ว่า “การสื่อสารทุกวันนี้มันใช้ใหม่ๆ ผมคิดว่ามันเริ่มจะไม่ใช้มันแล้วการสื่อสารทางราชการก็ เดียวนี้เค้าบอกว่าอะไรนะ Conference แห้วแพกซ์มา ไปดูในไลน์สั่งการในไลน์ ทุกวันนี้ก็เอา” แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ว่าราชการอีกจังหวัดหนึ่งได้อธิบายถึงความจำเป็นที่จะต้องเปิดรับข่าวสารจากช่องทางที่หลากหลายไว้ดังนี้

มีทั้งเชิญไปประชุม สั่งการเป็นหนังสือมา สั่งการในไลน์มา ไลน์มาบอกไว้ก่อนว่ามีนโยบายเรื่องนี้ๆ บางเรื่องก็มีเมสเสจซ์มา หรือแม้แต่ในอินเทอร์เน็ตเดี๋ยวนี้อะไรมาบอกเราก็ต้องรับให้ได้หมด ไม่งั้นเราก็ตกเทรนด์ไป บางเรื่องเร่งด่วนมากอย่างเช่นประชุมกับนายก เขาก็ส่งมาในไลน์ก่อนนายกลงนัดแล้ว อะไรแบบนี้เราก็ต้องมาจัดความสำคัญลงในตารางของเรา ก็ต้องมอบหมายตามการจัดลำดับความสำคัญไป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบอีกว่า ปัจจุบันเกิดการกระจายอำนาจทางการปกครองจากกระทรวง ทบวง กรม มาสู่จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมาก หน่วยงานภายในจังหวัดจึงต้องเป็นผู้ที่รับนโยบายและคำสั่งทั้งจากกระทรวง ทบวง กรมที่เป็นต้นสังกัดและรับนโยบายจากผู้ว่าราชการจังหวัด บางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งทางการปกครอง การขับเคลื่อนนโยบายจึงมาจากทั้ง

สองส่วนคือส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่กำกับดูแลและกำหนดนโยบายให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดโดยหาจุดกึ่งกลางระหว่างนโยบายจากส่วนกลางและแผนพัฒนาของจังหวัดและท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบคือ กระบวนการทำงานในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดจึงมีความต้องการสื่อสารด้านนโยบายจากส่วนกลางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยหรือความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองทำให้การดำเนินนโยบายไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบโดยตรงต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดที่ยังคงขึ้นอยู่กับการจัดสรรทรัพยากรต้นทุนจากส่วนกลางทั้ง 3 ส่วนคืองบประมาณตามกรอบของจังหวัด งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกระทรวงมายังหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด และงบประมาณที่จัดสรรโดยตรงให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งที่ผ่านมาผู้ว่าราชการจังหวัดต้องเป็นผู้ประสานงานกลางเพื่อควบคุมและดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกัน

ความต้องการการสื่อสารด้านความคิดเห็นหรือการดำเนินชีวิตของประชาชนก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญเพื่อนำมาแก้ไขปัญหา อาทิ ด้านการศึกษา สาธารณูปโภค ยาเสพติด ทรัพยากรธรรมชาติ พืชผลการเกษตร เป็นต้น ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละแห่งมักใช้วิธีการลงพื้นที่ฐานที่พบปะกับประชาชน และบางครั้งประชาชนเองที่เป็นผู้สื่อสารบอกความต้องการของตนเองหรือแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ตนเองทราบมายังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง

3. ความต้องการการสื่อสารด้านเนื้อหาในกลุ่มหน่วยงานของรัฐ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับหัวหน้าส่วนงานต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ความต้องการทางการสื่อสารของกลุ่มผู้ปฏิบัติในหน่วยงานภาครัฐไม่แตกต่างจากกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัดเท่าใดนัก เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐยังคงมีการสื่อสารแบบทางการเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามได้นำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านทางแอปพลิเคชันในโทรศัพท์เคลื่อนที่ และเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในการทำงานทั้งติดต่อระหว่างหน่วยงานและสื่อสารกับประชาชนมากยิ่งขึ้น

ปัญหาในเรื่องการสื่อสารด้านนโยบายระดับชาติจากส่วนกลางยังคงเป็นปัญหาที่เหมือนกันกับกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัดที่การถ่ายทอดนโยบายมายังผู้ปฏิบัติในบางครั้งยังเป็นการถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชน หรือเกิดจากการค้นหาประเด็นต่างๆ จากข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ต หน่วยงานภาครัฐจึงมีความต้องการการสื่อสารด้านนโยบายระดับชาติจากส่วนกลางมากที่สุด เพื่อนำมาปรับใช้กับแผนการดำเนินงานในระดับจังหวัดและหน่วยงาน ทั้งนี้ ในกลุ่มหน่วยงานภาครัฐยังมีข้อแตกต่างจากกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัดในด้านของการสื่อสารเพื่อสะท้อนปัญหาหรือเสนอแนะการทำงานไปสู่การกำหนดนโยบาย เนื่องจากมีข้อจำกัดในการสายการบังคับบัญชาและโอกาสที่จะสะท้อนสภาพการปฏิบัติไปสู่การกำหนดเชิงนโยบายเป็นไปได้ยาก หน่วยงานภาครัฐจึงเป็นผู้รับนโยบายทั้งโดยทางตรงจากผู้ว่า

ราชการจังหวัด กระทรวงที่ตนเองสังกัด และโดยอ้อมจากสื่อมวลชน ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐยังมีปัญหาไปในทิศทางเดียวกันคือเรื่องจำนวนบุคลากรและความมั่นคงในอาชีพ เนื่องจากจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอต่อภารกิจหลักและไม่มีการบรรจุข้าราชการมีเพียงลูกจ้างชั่วคราวซึ่งไม่มีความมั่นคงในอาชีพ มีผลต่อการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดงานหรือความต่อเนื่องของงานเมื่อมีการสับเปลี่ยนตัวบุคคล

4. ความต้องการการสื่อสารด้านเนื้อหาในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อุดมศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ มีพฤติกรรมการสื่อสารใกล้เคียงกันคือนิยมใช้การสื่อสารผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตทั้งการรับข้อมูล ข่าวสารและการสื่อสารระหว่างบุคคล ความต้องการเนื้อหาของประชาชนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการบริโภคเนื้อหาตามความสนใจเฉพาะบุคคลโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่โดยผ่านทั้งเว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ อาทิ Facebook Line เป็นต้น การบริโภคเนื้อหาผ่านสื่อมวลชนมักเป็นด้านความบันเทิงเป็นหลักจากการดูรายการที่เน้นให้ความบันเทิงและละครทางโทรทัศน์ การติดตามข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่เป็นข่าวสารเกี่ยวกับวงการบันเทิง และข่าวสารทั่วไป ข่าวสารประเภทหนักเช่นการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาเป็นข่าวสารที่นิยมบริโภคน้อยที่สุด

ความต้องการการสื่อสารของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาจึงเน้นไปที่ความต้องการเนื้อหาที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย รวดเร็ว เช่น ข่าวสารเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สภาพอากาศที่มีเนื้อหาหนัก ไม่น่าสนใจควรจะต้องผ่านกระบวนการแปรรูปให้สามารถ ดู ฟัง อ่านได้เข้าใจง่ายและรวดเร็วตามพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารในปัจจุบันที่นิยมทำผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟน ความต้องการให้เนื้อหาละครโทรทัศน์มีความสนุกสนานดูแล้วเกิดความสบายใจยังคงเป็นเนื้อหาที่กลุ่มนักเรียน นักศึกษานิยมและมีความต้องการให้เกิดความแปลกใหม่อยู่เสมอนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมตอนต้นแห่งหนึ่งอธิบายถึงวิธีการรับข่าวสารของนักเรียนในปัจจุบันไว้อย่างชัดเจน และประโยชน์ที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ส่วนใหญ่ก็เฟสบุ๊คค่ะ เพราะว่าอาจจะเกี่ยวกับเรื่องการสื่อสาร เกี่ยวกับการหาข่าวสาร สมมุติว่าอยู่ที่บ้านส่วนใหญ่ไม่ดูทีวีค่ะ เพราะว่าแค่เราเปิดโทรศัพท์เราก็สามารถดูได้ทั้งทีวี เราไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์แต่เราก็รู้ข่าวสารภายในหนังสือพิมพ์ใช้ไหมคะเพราะว่า มีเว็บไซต์เกี่ยวกับพวกไทยรัฐ หรือเดลินิวส์ โดยที่เราไม่ต้องรับหนังสือพิมพ์ประจำวัน เราก็สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ แล้วก็เกี่ยวกับการดูหนังฟังเพลงเนี่ยถึงมันจะดูเหมือนกับเป็นการผ่อนคลายใช้ไหมคะ แต่บางทีเราก็ได้จะสาระจากวิดีโอนั่นๆด้วยค่ะ เกี่ยวกับพวกวัฒนธรรมของต่างชาติ แล้วก็เกี่ยวกับการสื่อสารบางทีก็มีชาวต่างชาติที่เราไม่รู้จักเข้ามาแอดในเฟสใช้ไหมคะ เราก็สามารถคุยกันแลกเปลี่ยนความรู้ แกรมมา

ซึ่งสอดคล้องกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอีกคนหนึ่งที่ร่วมแลกเปลี่ยนวิธีการใช้ข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเหมือนกัน แต่ความนิยมและการใช้บรรทัดประโยชน์มีเพิ่มขึ้นมา

คิดว่าในอินเทอร์เน็ตมันมีทุกอย่างครบเลยนะ หาคะไรเราก็แบบหาได้แทบทุกอย่าง บางทีหนูก็ชอบ คือหนูเป็นคนชอบเขียนนะ หนูก็มีบล็อกของหนูแต่ตอนนี้ก็ไม่ค่อยอัปเดต เพราะไม่รู้จะเขียนอะไร ก็ชอบตรงนั้นแล้วก็เหมือนได้รับรู้ข่าวสารบ้านเมือง ก็คือรอบโลกเลยนะ ก็ได้รู้ว่าเหมือนคนอื่นประเทศอื่นเขาคิดอะไรกันอยู่ เราจะได้ทันโลกไม่ใช่มาอยู่แค่ตรงนี้ ส่วนใหญ่ที่เขียนไป จะเป็น จะเขียนเกี่ยวกับประสบการณ์ตรง ที่ไปเที่ยวไหนมาก็คือมาอัปเดต หรือว่ามีกิจกรรมที่โรงเรียนอะไรอย่างนี้ละ เพราะว่าก็มีคนตาม ที่ ก็คือชวนกันในเพจอาเซียนเหมือนกันละ

นักศึกษาชายที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง คนหนึ่งแสดงถึงความต้องการข้อมูลข่าวสารและกระบวนการศึกษาที่รัฐพึงจะจัดให้กับเยาวชนได้อย่างน่าสนใจ ดังต่อไปนี้

ลงมาถามข้อมูลระดับในชุมชนครับว่าชาวบ้านเขาต้องการอะไรส่งเข้าไปในพวกรัฐให้ลงมาถามถามความจริงถามข้อมูลว่าเป็นยังไง อยากรู้ครับ ก็ไม่รู้เหมือนกัน เหมือนอย่างที่เขาจำหน่ายข้าวว่าเดือน จำนำเกวียนละ 15,000 อย่างนี้เขาก็ปรับมาเหลือ 13,000 แต่ไปขายจริงๆเราก็ได้แค่ ห้าหมื่นเต็มมันเป็นอะไรทำไมถึงเป็นแบบนี้ แท้จริงว่าเป็นอย่างไร ทำปีปีหนึ่ง ก็ไม่เห็นว่าจะได้อะไรนะครับเหมือนว่าคล้ายๆเอามาหมุนเวียนเฉยๆได้มากก็เอาไปใช้หนี้เขาเจ้าหนี้เขาก็ต้องไปเอาของเขามาใหม่มาทำงานต่อไป ผมว่าต้องแบบมีคนมาให้ข้อมูลแก่เด็กแบบอย่างตอนยังเรียนอยู่อะไรอย่างนี้หรือมีหลักสูตรที่ให้เรียนเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจลงไปไม่ใช่แบบมาเจาะจงตอนเรียนปริญญาตรีหรืออะไรคือให้ลงไปถึงระดับ ม.ต้น อะไรอย่างนี้ คือมาถึงปริญญาตรีแล้วเขาจะแยกสาขาไปอีกทางทางด้านเศรษฐกิจพวกนี้คืออยากให้ลงไปถึงข้างล่างเลย

5. ความต้องการการสื่อสารด้านเนื้อหาในกลุ่มประชาชนทั่วไป จากการศึกษา พบว่าประชาชนทั่วไปมักใช้อินเทอร์เน็ตในการสื่อสารเช่นเดียวกับกลุ่มนักเรียนนักศึกษา เนื่องจากวิถีชีวิตมักจะถูกกำหนดด้วยการทำงานประจำเป็นหลัก ดังนั้น การใช้สื่อส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องการติดต่อสื่อสารส่วนบุคคลและการติดตามข้อมูลข่าวสารประจำวัน และมีประชาชนบางส่วนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสนับสนุนการทำงานของตนเอง

เกี่ยวข้องกับกิจการ หน้าที่การงานอย่างนี้ละ การเมืองไม่ค่อยเท่าไร ส่วนใหญ่จะเป็นพวกเศรษฐกิจจะอะไรอย่างนี้ละ มันมีผล การลงทุน การทำงาน การใช้จ่าย รายรับรายจ่ายมันมีหมดอะละ ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวเศรษฐกิจ เพราะว่าเดี๋ยวนี้ข่าวเศรษฐกิจมันจะเยอะกว่าละ เยอะมาก การเมืองนี่แทบจะไม่สนใจเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ชายรายหนึ่งในจังหวัดสุโขทัยได้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อกระจายสินค้าให้ได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ในการขายของผ่านอินเทอร์เน็ตลูกค้าไม่ได้จำกัดอยู่เพียงจังหวัดเดียวเท่านั้น แต่หมายถึงคนต่างถิ่นที่จำเป็นต้องสื่อสารกันผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วย

เมื่อก่อนเคยใช้ทำเว็บ เป็นช่องทางในการขายสินค้า พวกเสื้อผ้า ก็เหมือนทำให้เราขายได้มากขึ้น เร็วขึ้น แต่ถามว่าทำให้คนรู้จัก ก็ส่วนหนึ่ง แต่ความด้วยถ้าลูกค้าเราอยู่ต่างจังหวัด คนรู้จักก็ไม่มาอยู่แล้ว แต่ช่วยให้เราขายสินค้าได้เร็ว แล้วค่อนข้างจะกระจายสินค้าได้เร็วมันกว้าง แทนที่จะขายได้ที่ร้านที่เดียวก็ขายได้ทั่วไป

จากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม พบว่า ประชาชนทั่วไปต้องการการสื่อสารที่มีเนื้อหาชัดเจนครบทุกด้านและเป็นกลาง รวมทั้งเนื้อหาเพื่อความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่สะสมจากการทำงานมาทั้งวัน

ถ้าเป็นนโยบายของภาครัฐ ถ้าจะกระจายมายังประชาชน คืออยากให้ใช้ภาษาที่ง่าย เข้าใจง่าย เพราะว่าชาวบ้านเขาไม่เข้าใจหรอก แล้วนโยบายอีกอย่างคืออยากให้คอร์ปชั่นน้อยที่สุด คือลงมาถึงอย่างจำนำข้าวอย่างนี้ คืออยากให้ผลมันลงมายังเกษตรกรหรือประชาชนจริงๆ ในระหว่างทาง คือตอนนั้นนโยบายดีจริงแต่ว่าผลที่ผู้บริโภคคนสุดท้ายหรือประชาชนได้รับมันน้อยไปถูกหักส่วนกลางมาก นี่คือเรื่องเศรษฐกิจ แต่อย่างทองเนี่ยมันควบคุมไม่ได้ใจ มันเป็นเรื่องของปัจจัย

ประชาชนส่วนหนึ่งในเขต 4 จังหวัดยังคงมีความคิดเห็นที่ว่าข่าวสารในปัจจุบันมีความรุนแรงมากเกินไป ถึงแม้จะมีการจัดระดับของผู้ดูเป็นการแนะนำก่อนเริ่มรายการแต่ถึงอย่างไรก็ตามข้อมูลข่าวสารยังคงเป็นความรุนแรง ถือว่าสุ่มเสี่ยงต่อการนำไปเลียนแบบได้ ประชาชนหญิงคนหนึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

ข่าวฆาตกรรมหรืออาชญากรรมเยอะเกินไป บางที่เหมือนเยอะเกินไปมันก็ไม่ดีเหมือนปลูกฝังความรุนแรง เพราะบางที่เด็กเขาดูเขาก็ไม่รู้ว่าเป็นอะไร เขาก็แยกแยะไม่ได้แล้วพอรับตรงนี้ไปมากๆ เขาจะมองว่าความรุนแรงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทุกวัน เป็นเรื่องที่เขาคุ้นเคยอย่างนี้อะคะ บางทีก็อาจจะมีการลดลงบ้างอะไรอย่างนี้อะคะ มันเยอะเกินไป ไปแทรกเนื้อหาด้านอื่นดีกว่า

ประชาชนยังคงให้ความสำคัญกับความเป็นกลางของสื่อมวลชน การไม่นำเสนอข่าวเอนเองไปฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด รวมทั้งประชาชนยังอยากให้สื่อมวลชนไม่เพียงนำเสนอแต่ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่หากยังมีความต้องการเห็นสื่อมวลชนแสดงบทบาทการเป็นผู้นำเสนอข่าวสารให้สังคมสงบสุขอีกด้วย ประชาชนชายจากจังหวัดสุโขทัย ได้แสดงความคิดเห็นว่า

ตอนนี้ บ้านเมืองก็มีปัญหาเยอะ มีหลายฝ่ายอย่างนี้ แล้วสื่อก็นำเสนอเยอะ แล้วบางครั้งเองเนี่ยก็เหมือนกว่าสื่อเองก็ไม่เป็นกลาง ผมคิดว่ามันทำให้คนมันใจมตึกันเอง มันเหมือนคนทะเลาะกัน บางข่าวอย่างถ้าเสนอมาแล้วคนทะเลาะกัน ผมก็คิดว่ามันจะหลีกเลี่ยง หรือว่านำเสนอในทางสร้างสรรค์ ให้คนสามัคคีกันมากกว่า ถ้าเกิดว่าสื่อยังนำเสนอในลักษณะที่ทำให้คนแตกแยกอย่างนี้ มันก็ไม่มีทางที่ประชาชนจะมาสามัคคีกันได้ ผมว่าสื่อเนี่ยเป็นอะไรที่

สำคัญมาก ในการที่จะนำเสนอข่าวให้ประชาชนทราบข้อมูล เพราะฉะนั้นรับทราบข่าวปุ๊บเนี่ย มันก็จะทำให้ดีหรือไม่ดีก็อยู่ที่สื่อนี้แหละ ที่ให้ประชาชนรับข่าวสารตรงนั้น ถ้าสื่อสร้างสรรค์ หรือว่าพยายามแก้ไขปัญหาลงสังคมด้วย ผมว่าก็ดีนะ ดีกว่าเสนอข่าวอย่างเดียวแล้วก็ไม่ได้พืดแบคอะไรกลับมาเลยอย่างนี้มันก็เหมือนกับว่าข่าวเนี่ยช่วยเหลือสังคมให้น่าอยู่ขึ้น

6. ความต้องการทางการสื่อสารด้านเนื้อหาในกลุ่มสื่อมวลชน จากการสัมภาษณ์สื่อมวลชนท้องถิ่นใน 4 จังหวัดที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ด้วยบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนเองที่ต้องเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข่าวสารจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคมไปยังประชาชน จึงมีสถานภาพทั้งการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสาร แต่ทั้งนี้สื่อมวลชนยังมีมิติของการเป็นผู้ประกอบการในทางธุรกิจอีกด้วย ความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างรวดเร็วทำให้การส่งข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อมวลชนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้เท่าทันเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาใช้ แต่ขณะเดียวกันความเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นทำให้ศักยภาพด้านทุนและบุคลากรเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการพัฒนาองค์กร และการปรับเปลี่ยนด้านเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสิ่งที่ท้าทายความอยู่รอดของสื่อมวลชนท้องถิ่นว่าจะยังคงดำรงอยู่ได้หรือไม่

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ด้วยการมีสองสถานภาพทั้งการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสาร สื่อมวลชนมีความต้องการการสื่อสารด้านข่าวสารที่เชื่อถือได้ทั้งจากแหล่งข้อมูลและแหล่งข่าวที่มีความเที่ยงตรงแม่นยำซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัดของสื่อมวลชนท้องถิ่นที่เข้าถึงสิ่งเหล่านี้ได้ยากกว่าสื่อมวลชนส่วนกลางที่อยู่ในองค์กรที่ใหญ่กว่า จากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการเผยแพร่ตามที่กล่าวมาข้างต้นสื่อมวลชนยังมีความต้องการการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อนำมาปรับใช้กับงานของตนเองอย่างมากเพื่อปรับให้การทำงานของตนเองตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง ความต้องการการสื่อสารเพื่อความรู้ด้านการบริหารธุรกิจสื่อและความชัดเจนด้านนโยบายในการบริหารสื่อในระดับชาติถือเป็นสิ่งสำคัญที่สื่อมวลชนมองว่ายังไม่เพียงพอและความชัดเจน การบริหารธุรกิจสื่อเป็นสิ่งที่ต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วและเป็นความรู้เฉพาะด้านที่จะต้องเกิดการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารธุรกิจและด้านการสื่อสารควบคู่กันไปด้วย ด้านนโยบายการบริหารสื่อในระดับชาติที่ปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ยังไม่มีระเบียบปฏิบัติและนโยบายที่ชัดเจนในการบริหารสื่อมวลชนท้องถิ่นทำให้การดำเนินกิจการเป็นไปอย่างยากลำบาก ผู้สื่อข่าวส่วนภูมิภาคของสถานีโทรทัศน์แห่งหนึ่งที่ต้องทำงานอยู่ในพื้นที่ได้อธิบายถึงผลกระทบของเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีต่อการทำงานไว้ ดังนี้

โซเชียลเน็ตเวิร์คตอนนี้อิทธิพลสูงมากแล้วก็ทำให้เราหนักใจเหมือนกัน บางครั้งเหตุการณ์ยกตัวอย่างถ้าเกิดเหตุการณ์ที่อำเภอท่าสองยาง สื่อมวลชนยังไม่ทันได้ไปนักข่าวอย่างผมยังไม่ได้ไป แต่ภาพออกมาที่ Facebook แล้ว มาปรากฏที่โซเชียลเน็ตเวิร์คใช้มั๊ยครับ ทำให้เราต้อง

รีบเร่งเข้าไปพื้นที่นะครับ เข้าไปพื้นที่ไปเก็บรายละเอียด ไปเจาะลึกในแง่มุมต่างๆ แต่ก็ไม่ได้ทำให้เราตกข่าวนะครับ ข้อดีคือทำให้เราได้รู้ข่าวมันก็มีข้อดีนะครับ แล้วก็การตรวจสอบเรื่องของการใช้อำนาจรัฐ เรื่องของการทุจริตคอร์รัปชันอะไรพวกนี้ เดี่ยวนี้มันทำได้ยากขึ้น เพราะว่าคนเขามีการตรวจสอบมีการบันทึกภาพมาผ่านมาทางเราครับ ก็มีทั้งดีและข้อเสีย ข้อเสียก็คือว่าคือสื่อที่ผ่านมาทางอินเทอร์เน็ตอย่าง Facebook อะไรพวกนี้มันขาดการกลั่นกรอง อันนี้เป็นเรื่องที่ล่อแหลมต่อสังคมมากครับ

7. ขับเคลื่อนนโยบายภาคไปกับจังหวัด การบริหารงานของ บริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) บริหารจัดการโดยมีสายงานขายและบริการลูกค้าอยู่ในทุกภูมิภาค ด้วยเหตุที่อยู่ในพื้นที่จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชนตลอดจนความเข้าใจในรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ มีการเสนอทิศทางการและวิธีการดำเนินงานขึ้นไปยังส่วนกลางในลักษณะของแผนงานประจำปี และแผนงานเร่งด่วน ซึ่งแสดงถึงความต้องการเกี่ยวกับการเตรียมขยายโครงข่ายการสื่อสาร โดยเฉพาะในเรื่องโทรศัพท์พื้นฐานและอินเทอร์เน็ตเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจด้านการค้าการลงทุนและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เช่น การติดตั้งเคเบิลใยแก้วนำแสง การติดตั้งและโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้โรงเรียน โรงพยาบาล ออทานัย การติดตั้งโทรศัพท์ใสรถคนพิการ การให้บริการWi-Fi ฟรี รวมทั้งการติดตั้งระบบดาวเทียมให้เชื่อมต่อกับกรมทะเบียนราษฎร์เพื่อถ่ายภาพทำบัตรประชาชนเคลื่อนที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการเสนอแผนเหล่านี้ว่ามุ่งตอบสนองยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ทันสมัยและเป็นแนวปฏิบัติของทีโอที

การกำหนดนโยบายหรือแผนการดำเนินงานส่วนใหญ่จะขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กับนโยบายของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้มอบหมายสั่งการ ทั้งด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรจากการเข้าร่วมประชุมกับจังหวัดซึ่งมีขึ้นเป็นประจำทุกเดือน ในเรื่องนี้ ผู้จัดการสายงานขายและบริการลูกค้าของจังหวัดแห่งหนึ่ง กล่าวว่า

ทางส่วนงานเจ้าของเรื่อง เจ้าของพื้นที่ก็ต้องเสนอขึ้นไป บางครั้งนโยบายระดับท้องถิ่นมันอาจจะไม่ถึงผู้บริหารระดับสูง ฉะนั้น จึงตอบสนองผู้บริหารระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด เราไม่ได้เอางบประมาณไปให้กับรัฐนะ แต่เราเอางบประมาณเพื่อที่จะมาใช้ในเรื่องของการสร้างโครงข่ายพื้นฐานให้กับสถานที่ที่ต้องได้รับการบริการทางด้านสื่อสารโทรคมนาคม ไม่ว่าจะประชาชนทั่วไป เป็นสถานที่ประกอบการธุรกิจอย่างนี้ เพราะบางครั้งธุรกิจถ้าเขาลงทุนอาจสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก และเขาไม่สามารถดำเนินการได้ เขาก็จะใช้ในลักษณะขอความร่วมมือ

ผู้จัดการสายงานขายและบริการลูกค้าของจังหวัดแห่งหนึ่ง คิดว่า การขับเคลื่อนองค์กรไปพร้อมๆ กับนโยบายของจังหวัด เป็นภารกิจสำคัญที่จะเข้าถึงการบริการประชาชน และทำให้ผู้บริหารของจังหวัดพึงพอใจ

ด้วยความไว้วางใจของทางผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีต่อทีโอที ท่านพยายามเรียกใช้ทีโอที มีอะไรก็ให้ทีโอทีเข้าไปช่วยเหลือ ท่านก็จะประชาสัมพันธ์ให้ หรือนายกอบจ.ท่านก็ดูแลท้องถิ่นนี้ตามอำเภอต่างๆ ท่านก็จะเรียกใช้ อย่างงานผู้ว่าสั่งจรรยาบรรณประชาชนท่านก็จะไปให้บริการในเรื่องบัตรประชาชนเคลื่อนที่ ซึ่งทีโอทีนี่แหละที่จะทำสื่อให้ลิงค์กับกรมทะเบียนราษฎรในการที่จะถ่ายภาพและทำบัตรได้เลยในพื้นที่ห่างไกล เรามีระบบดาวเทียมอยู่ เจ้าอื่นไม่มีนะ มีทีโอทีที่ให้บริการนี้ หรือเขาอาจจะไม่มีแต่เขาก็ไม่ได้ทำ ท่านจึงประทับใจทีโอทีตรงนี้ ท่านจึงเรียกใช้เรา แล้วเราก็ได้ภาพลักษณ์จากชาวบ้าน

แม้ว่าสายงานขายและบริการลูกค้าภูมิภาคจะสามารถเสนอแผนงานขึ้นไปยังบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในส่วนกลางได้ แต่นโยบายส่วนหนึ่งได้ถูกกำหนดมาจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นต้นสังกัด โดยมอบหมายให้สำนักกลยุทธ์ และสำนักคุณภาพระบบงาน บริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) กำหนดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้กับสายงานขายและบริการลูกค้าในภูมิภาคดำเนินการอย่างทั่วถึงในทุกจังหวัดตามแนวปฏิบัติของบริษัทและสนองนโยบายของรัฐบาลภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ที่ดูแลภาคเหนือทั้ง 18 จังหวัด ผู้บริหารสายงานขายและบริการลูกค้าของจังหวัดแห่งหนึ่งกล่าวว่า

ส่วนกลางจะมีการประชุมกันเป็นประจำทุกเดือนร่วมกับผู้บริหารส่วนขายและบริการลูกค้าทั้ง 5 ภูมิภาค เพื่อกำหนดนโยบายตกทอดมาว่าปีนี้หรือต่อเนื่องกันมาจากปีก่อนๆ เราจะดำเนินการของธุรกิจเราเป็นแบบไหน ทั้งในด้านที่ต้องการรายได้ให้กับองค์กรของตัวเองด้วย แล้วก็สนองนโยบายของรัฐบาลด้วย

สำหรับในกรณีเร่งด่วน หรือมีภัยพิบัติต่างๆ ระดับประเทศ ส่วนขายและบริการภูมิภาคต้องเดินทางไปประชุมร่วมกับส่วนกลางและมีหนังสือสั่งการมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ดำเนินการ

เนื่องจาก บริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) มีโครงข่ายการสื่อสารครอบคลุมทั่วประเทศ จึงใช้ระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ เป็นเครื่องมือในการประชุมหารือกันเป็นประจำ นอกจากนี้ ยังมีวิธีการสื่อสารด้วยเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Document) แทนการส่งเอกสารแฟกซ์ต่างๆ ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องความไม่ชัดเจน

8. พุดคุยคู่อินเตอร์เน็ต รูปแบบการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติ การรับนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีทั้งรูปแบบการสื่อสารทั้งแบบแนวนอนกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง และจากบนลงล่าง คือจากผู้บริหารสั่งการลงมายังผู้ปฏิบัติ โดยอ้างถึงการสั่งการของผู้บริหารและผู้ว่าราชการจังหวัดแบบเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องนี้ ผู้จัดการส่วนขายและบริการลูกค้าของจังหวัดแห่งหนึ่ง กล่าวถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการมอบหมายงานว่า

เพราะเราเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทางผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหน่วยงานภาครัฐร้องขอไว้แล้ว ส่วนใหญ่ก็จะได้รับคล้ายๆ ลักษณะของการสั่งการด้วยเอกสาร เช่น ข้างถึงการสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ทีโอทีช่วยดำเนินการและสนับสนุน ซึ่งเราก็ดำเนินการสนับสนุนทุกอย่างอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ยังมีการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของการส่งข้อความ SMS และการส่งข้อความผ่านแอปพลิเคชัน Line เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะกระจายข่าวสารไปยังพนักงานทุกคน หากต้องการพูดคุยแบบเห็นหน้าคาตาตากันได้ก็จะใช้ระบบ video conference

ถึงแม้ว่า บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) จะเป็นผู้ให้บริการโครงข่ายโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต แต่ทว่าผู้บริหารของบริษัทกลับมองว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล ยังคงเป็นการสื่อสารที่ดีต่อการสร้างความเข้าใจกันยิ่งขึ้น ผู้จัดการส่วนขายและบริการลูกค้าของจังหวัดแห่งหนึ่งกล่าว

นโยบายของนายเขาจะพยายามให้ผมคุยกับลูกที่มบอยๆ ผมก็นัดประชุมทุกเดือนอยู่แล้ว แต่ถ้ามีวาระเร่งด่วนเข้ามาก็จะประชุมกันทุกวันพุธ ถ้ารอการประชุมประจำเดือนมันก็เดือนละครั้งมันอาจจะเนิ่นนานไป อันนี้เป็นนโยบายของทีโอทีที่จะให้มีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าบางครั้งการพูดจากันเป็นสิ่งที่ดี ถ้าไม่พูดจากันแล้วเข้าใจไปเอง การสื่อสารก็ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากทีโอทีเกิดมาอายุ 59 ปี ฉะนั้นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความรู้และอายุต่างกัน คนละเจนเนอเรชั่น มันต้องมีวิธีการ

9. ใช้สื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจส่งเสริมการขายและภาพลักษณ์องค์กร นอกจากการออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ร่วมกับโครงการผู้ว่าสัญจรเพื่อบริการประชาชนและออกบูธนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ แล้ว ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “เดี๋ยวนี้ทีโอทีปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน คือเราจะทำงานเชิงรุกไม่รอให้ลูกค้ามาขอรับบริการที่ศูนย์บริการเหมือนแต่ก่อนทุกเดือนเราจะออกตลาดนัดกัน เช่นที่ถนนคนเดิน” ซึ่งการออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มอบหมายและจะมีการกล่าวถึงบริษัททีโอทีในพื้นที่ที่ไปออกหน่วยบริการ ทางบริษัทจึงมองว่านี่เป็นการประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่ง

เห็นได้ว่าในยุคแห่งการแข่งขัน การลงพื้นที่ให้บริการประชาชนประชาชนจึงมีความสำคัญพอ ๆ กับการใช้สื่อมวลชนเข้ามาเป็นสื่อหลักในประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กร

วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อการโฆษณาและผลักดันสินค้าบริการใหม่ ๆ พร้อมกับเผยแพร่กิจกรรมรณรงค์ทางสังคมเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับบริษัท นอกจากนี้ยังมีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ และแผ่นพับ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต อัตราค่าใช้บริการ ศูนย์บริการหลังการขาย รวมทั้งนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ให้กับ

ประชาชนในพื้นที่อีกด้วย อย่างไรก็ตาม หากการวางแผนสื่อและการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกัน ก็อาจส่งผลให้การเผยแพร่หยุดชะงักได้

ในทางกลับกัน บางจังหวัดใช้วิธีการค้าต่างตอบแทนหรือการค้าแบบแลกเปลี่ยน (Barter) โดยชำระเป็นตัวสินค้าแทนการชำระเงิน ซึ่งผู้จัดการส่วนขายและบริการลูกค้าของจังหวัดแห่งหนึ่ง กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ของเราก็จะมีการประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุแบบต่างตอบแทน คือ ให้เขาใช้ผลิตภัณฑ์ของเราโดยแลกเปลี่ยนกับการให้บริการด้านสื่อ และก็การสนับสนุนในเรื่องของการเข้าไปอบรมเป็นวิทยากรร่วมกับภาครัฐ อย่างเมื่อเร็วๆ นี้ก็อบรมการใช้ GRS ที่มงานเราเป็นวิทยากร”

10. นโยบายชัดเจนจับได้ ความต้องการที่เป็นรูปธรรม การสื่อสารที่ชัดเจนและโปร่งใส จะช่วยให้เกิดความเข้าใจและวางแผนได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งยังเชื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ สำหรับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ประเทศไทยได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวให้บรรลุผลสำเร็จในช่วงปี 2551-2552 แต่ในทางปฏิบัติ กลับยังไม่เห็นนโยบายที่ชัดเจน ผู้จัดการส่วนขายและบริการลูกค้าของจังหวัดแห่งหนึ่งกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

เราได้รับข้อมูลจากทางจังหวัดในรายละเอียดน้อยมาก ด้วยความที่ทางจังหวัดอาจมองไม่เห็นความสำคัญของระบบการสื่อสาร หรือว่ายังมองว่าเอาไว้อ่อน คือเศรษฐกิจเขาทำกันทั้งอำเภอ แต่ว่าจุดที่จะมีการส่งถ่ายสินค้าจะต้องมีระบบการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเรายังไม่รู้ชัดเจน เราไม่เคยได้รับการหารือโดยตรงจากจังหวัด หรือแม้กระทั่งที่โอทีเองก็ไม่เคยหารือกันในเรื่องนี้

ความไม่ชัดเจนของนโยบาย ทำให้ทุกจังหวัดไม่ได้เตรียมแผนเชิงกลยุทธ์และงบประมาณไว้รองรับการพัฒนา

เรื่องของเทคโนโลยีการสื่อสารต้องใช้เงินเยอะนะครับ เห็นเขาลงทุน 3 G กัน ไม่ใช่เป็นพันล้านนะ เป็นหลักหมื่นล้าน เพราะฉะนั้นมันต้องคุยกันภาพใหญ่ ถ้าจังหวัดทำแผนประจำปีธรรมดา มันไม่พอหรอกที่จะมารองรับเศรษฐกิจพิเศษเต็มรูปแบบ เพราะฉะนั้นทางจังหวัดต้องเอาแผนของจังหวัดมาประกอบกับแผนแม่บท ต้องคำนึงถึงสภาพเมือง สภาพเศรษฐกิจชุมชนซึ่งมันกว้างนะครับ แล้วถึงประมาณมัน ไม่เพียงพอหรอกกับการที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผลภายใน 1 ปี 5 ปี 10 ปี ทำเป็นแผนย่อยแล้วมองลำดับความเร่งด่วน นโยบายมันกว้างก็จริง แต่สามารถบีบให้มาอยู่ภายในงานที่เรารับผิดชอบได้

นอกจากความคาดหวังที่อยากจะได้เห็นแผนกลยุทธ์แล้ว ส่วนขายและบริการลูกค้าภูมิภาคยังคาดหวังความชัดเจนของการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรควบคู่กันไปด้วย “เราเสนออะไรไม่ได้เลย

เพราะว่าเราไม่เกิดความชัดเจนโดยเฉพาะเอกสารที่มาจากส่วนกลางในเรื่องของแผนที่เราต้องดำเนินการในจังหวัดเรา”

จากผลการวิจัยดังที่แสดงมาแล้วข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่า ความต้องการทางการสื่อสารของประชาชนบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกทางด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างก็มุ่งเน้นไปที่โครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารผ่านระบบไร้สายเพื่อเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตให้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการ อันเกี่ยวเนื่องมาจากการขยายตัวของเทคโนโลยีทางการสื่อสารและการเปลี่ยนรูปแบบโทรศัพท์ที่จากเดิมใช้เพียงแค่การสื่อสารทางเสียงเท่านั้น แต่ในปัจจุบันเมื่อประชาชนเปลี่ยนมาใช้โทรศัพท์ระบบสมาร์ตโฟน และมีเครื่องมือสื่อสารเช่นแท็บเล็ตซึ่งสามารถพกพาได้สะดวกกว่าคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก กอปรกับมีอัตราประโยชน์จากแอฟริเคชั่นที่หลากหลายเพิ่มขึ้นมา ทำให้โครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารแบบไร้สายเป็นที่ต้องการและประชาชนคาดหวังว่าคุณภาพการบริการจะมีความเสถียรและรวดเร็ว ราคาที่ต้องจ่ายไปในการเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายจะต้องลดต่ำลงหรืออย่างน้อยก็มีความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป เพื่อที่จะใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเกี่ยวพันกับการปฏิบัติงานและการประกอบอาชีพ และจากการสัมภาษณ์ยังพบอีกว่า กลุ่มนักเรียน นักศึกษายังใช้สิ่งเหล่านี้เพื่อความบันเทิงและค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นเรียนอีกด้วย

ส่วนความต้องการทางการสื่อสารด้านเนื้อหา ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงคาดหวังว่าข่าวสารที่ปรากฏทางสื่อมวลชนจะเป็นข่าวสารเชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันของตนเอง ประชาชนยังมีความต้องการให้ข่าวสารต่างๆ ก้าวข้ามความขัดแย้งทางการเมือง สิ่งที่สำคัญที่สุดประชาชนคาดหวังว่าสื่อมวลชนเองควรแสดงบทบาทเพื่อลดความขัดแย้งจากการนำเสนอข่าวที่เป็นกลางไม่เลือกข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือก่อนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารใดๆ สื่อมวลชนควรกลั่นกรองคิดวิเคราะห์ก่อนว่าข่าวสารดังกล่าวจะก่อให้เกิดความดูหมิ่นเกลียดชังขึ้นในสังคมหรือไม่ อีกสิ่งหนึ่งที่พบจากการสัมภาษณ์คือความกังวลของประชาชนต่อความรุนแรงในสื่อที่มีจำนวนมาก ถึงแม้จะมีการกำหนดเรตติ้งก่อนการรับชมแล้วก็ตาม

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทำให้พบว่า กลุ่มภาครัฐและภาคเอกชนมีความต้องการทางการสื่อสารด้านการกำหนดนโยบายที่มีความชัดเจนจากรัฐบาลพร้อมๆ กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับภาคประชาชนที่เมื่อมีโครงการการพัฒนาขนาดใหญ่ประชาชนมักจะไม่ได้รับข้อมูลและการทำความเข้าใจเรื่องต่างๆ ยังเป็นไปได้น้อย ทำให้เกิดความเสียโอกาสที่จะได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะโครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการนี้มากนัก ภูมิภาคจึงยังไม่เกิดความตื่นตัวเท่าที่ควร

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่าง ใช้กรอบความคิดในการศึกษา 2 แนวคิดหลักด้วยกันคือ บทบาท หน้าที่ของการสื่อสารและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา และแนวคิดความต้องการทางการสื่อสาร เพื่อให้ตอบคำถามนำวิจัยที่ว่า ความต้องการทางการสื่อสารของสังคมบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างเป็นอย่างไร

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้จะแบ่งออกเป็นการตอบ 2 คำถามหลักจากคำถามนำวิจัย คือ

1. ความต้องการทางโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารของประชาชนบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างเป็นอย่างไร
2. ความต้องการเนื้อหาในการสื่อสารของประชาชนบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยจะสรุปผลและอภิปรายบนพื้นฐานของกรอบแนวคิดและคำถามนำวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างมีความต้องการโครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารด้านการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยเฉพาะระบบไร้สายผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G ให้มีความเสถียรและราคาต่ำลงเพื่อกระจายการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อตอบสนองกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีความหลากหลายและก้าวหน้ามากขึ้น เพราะประชาชนใช้อินเทอร์เน็ตทั้งการดำรงชีวิตประจำวันพร้อมๆ กับการทำงาน การเรียนตลอดเวลา

2. จากการวิจัยพบว่า ประชาชนบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกส่วนที่ผ่านภาคเหนือตอนล่างมีความต้องการทางการสื่อสารด้านเนื้อหาที่มีความชัดเจน กระชับ สามารถเข้าใจได้ง่ายโดยเฉพาะเรื่องนโยบายเกี่ยวกับโครงการพัฒนาจากภาครัฐที่จะเกิดขึ้นและมีผลกระทบกับท้องถิ่น เพราะที่ผ่านมาประชาชนทุกกลุ่มที่ทำการศึกษาแทบไม่ได้การสื่อสารเรื่องนี้จากภาครัฐอย่างชัดเจน ทำให้ประชาชนขาดโอกาสที่จะตัดสินใจดำเนินชีวิตและธุรกิจให้มีศักยภาพมากขึ้นจากการพัฒนาดังกล่าว นอกจากนั้นประชาชนยังมีความต้องการการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนด้วยเนื้อหาที่ไม่มี

ความรุนแรง เป็นไปอย่างสร้างสรรค์กว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมคนให้มีคุณภาพของประเทศต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. เทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้าแต่ยังไม่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการแมคไบรด์ (มอง แมคไบรด์, 2528) ระบุว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคมมีเป้าหมายหลักอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ ความจำเป็นทางสังคม (A Social Needs) เครื่องมือทางการเมือง (A Political Instrument) พลังทางเศรษฐกิจ (An Economic Force) และศักยภาพทางการศึกษา (An Education Potential) ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายต่างๆ ได้สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเทคโนโลยีการสื่อสารและระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมทั่วถึงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งปัจจัยด้านราคาที่ทุกคนสามารถเข้าถึงการสื่อสารได้โดยง่ายเท่าเทียม แต่จากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ 4 จังหวัดที่เส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกพาดผ่านนั้น ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังคงไม่ครอบคลุมเท่าที่ควรและยังไม่มีเสถียรภาพในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายที่ความเร็วยังไม่คงที่และยังมีราคาแพงเกินกว่าที่จะเข้าถึงได้ทุกคน

ในปัจจุบันพื้นที่ที่ทำการศึกษามีระบบสื่อมวลชนทั้งวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงที่ถือว่าเป็นสื่อหลักที่ประชาชนนิยมสามารถเข้าถึงอย่างครอบคลุมทั้งจากแพร่ภาพผ่านสถานฐานทางพื้นดิน บางแห่งที่สัญญาณภาพยังไม่มีประสิทธิภาพก็เข้าถึงสื่อนี้จากดาวเทียมผ่านจานรับสัญญาณดาวเทียมที่มีราคาถูกลงอย่างมาก ดังนั้น โครงสร้างพื้นฐานของสื่อมวลชนจึงถือว่าเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงและตอบสนองความจำเป็นทางสังคม (A social needs) ได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือหลักที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการด้านการสื่อสารของประชาชน ที่เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการทางสังคม (Social Process) และจากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ทำให้ทราบว่าการเข้าถึงสื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์และวิทยุยังเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่ประชาชนต่างก็รับทราบความเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและซึมซับพฤติกรรมต่างๆ จากการที่โครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อมวลชนเข้าถึง

แต่ทว่า ในปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับปฏิบัติการ รวมทั้งประชาชนทั่วไปต่างปรับตัวเองให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่มาพร้อมกันกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่กำลังกระจายตัว แต่อย่างไรก็ตามระบบอินเทอร์เน็ตยังคงมีปัญหาในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่ประชาชนมองว่าอินเทอร์เน็ตเป็นความจำเป็นทางสังคม (A social needs) ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตทั้งด้านการงานและการดำรงชีวิตประจำวัน ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากระบบที่ยังไม่สามารถครอบคลุมได้ทุกพื้นที่อันเนื่องจากผู้ให้บริการไม่สามารถดำเนินการขยายเขตสายเคเบิลให้ครอบคลุมไปถึงยังสถานที่ที่มีความต้องการได้ครบถ้วน ส่วนระบบไร้สายระบบ

3G ผ่านผู้ให้บริการระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งไม่สามารถครอบคลุมได้ทั่วทุกพื้นที่ในขณะที่บางพื้นที่ทำการรับส่งข้อมูลได้เพียงระบบ EDGE นอกจากนั้นยังมีข้อกำหนดหลายอย่างที่ผู้บริโภคนั้นไม่สามารถโต้แย้งได้ เช่น มีการจำกัดความเร็วหากมีการใช้ระบบเครือข่ายเป็นจำนวนถึงโควตา ทำให้ความเร็วในการสืบค้นข้อมูลลดต่ำลงมาก ส่วนสำคัญที่สุดคือราคาในการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังอยู่ในระดับสูง ทั้งการผ่านระบบเคเบิลและระบบไร้สาย แต่ละเดือนประชาชนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับ การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์เฉลี่ยเดือนละ 800 - 1,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับศักยภาพของคนในพื้นที่และผู้ที่กำลังศึกษาอยู่

ดังนั้น การมุ่งที่จะใช้โครงสร้างพื้นฐานทางการสื่อสารโดยนำเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อทำให้เกิดการสื่อสารเพื่อเพิ่มพลังทางเศรษฐกิจ (An Economic Force) และเพิ่มพลังทางการศึกษา (An Education Potential) ยังคงเป็นเรื่องที่มีทำได้ไม่ถนัดนักเมื่อโครงสร้างพื้นฐานยังคงไม่มีความเสถียรและราคาแพง จากผลการวิจัยจึงพบว่า ประชาชนมีความต้องการโครงสร้างพื้นฐานให้มีราคาที่ต่ำลง มีความเสถียร และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ทิศทางการสื่อสารเกี่ยวกับการรับนโยบาย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งภาคเอกชนโดยหอการค้าจังหวัดทั้ง 4 จังหวัดที่ทำการศึกษ พบว่า ทิศทางการสื่อสารที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ยังคงเป็นแบบจากเบื้องบนสู่ล่าง มีลักษณะการสั่งการสูง ซึ่งขัดแย้งกับสิ่งที่ เกศินี จุฑาวิจิตร (2548) ได้ระบุว่า

การสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่เป็น การสื่อสารแบบมีเป้าหมายเฉพาะเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ดีขึ้น จะต้องมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก ระดับ การพัฒนาที่สัมฤทธิ์ผลนั้นต้องเกิดจากฐานรากของชุมชนทั้งในระดับวัฒนธรรมและจิตสำนึก โดยประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักที่สำคัญที่สุดคือการกระจายอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารสู่ชุมชน การเกิดกระบวนการนี้ได้ขึ้นขึ้นอยู่กับ การสื่อสารที่ต้องมีการสื่อสารแบบสองทาง และทิศทางการไหลของข่าวสารต้องมีการสื่อสารแบบล่างสู่บน (bottom-up) และในแนวนอน (horizontal)

จากการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองบ่อย รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพที่ผ่านมา ทำให้ นโยบายไม่มีความชัดเจนยากที่จะนำไปปฏิบัติ บางนโยบายสุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหา ระหว่างหน่วยงานและสื่อให้เกิดการทุจริตได้ การสื่อสารเพื่อถ่ายทอดนโยบายที่นิยมกันแทบทุกกลุ่มจะมีความคล้ายคลึงกันทุกกลุ่ม คือการส่งผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่แบบไม่เป็นทางการเป็นหลักทั้งจากจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์เคลื่อนที่อย่าง LINE เป็นสิ่งที่ถูกนำมาใช้ในการถ่ายทอดและรับนโยบายกันอย่างกว้างขวาง

ภาคเอกชนโดยหอการค้าจังหวัดแต่ละจังหวัดมีข้อวิตกกังวลและข้อคิดเกี่ยวกับนโยบายระดับมหภาคในเรื่องการพัฒนาสอดคล้องกันคือ นโยบายการพัฒนาระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาคไม่ได้เกิดขึ้นจากการนำเสนอขึ้นไปเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของแต่ละท้องถิ่น แต่ถูกกำหนดลงมาจากส่วนกลางแต่ นโยบายที่ส่งมาจากส่วนกลางก็ไม่ได้ถูกนำมาสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานหรือประชาชนที่เป็นผู้รับนโยบายได้เป็นอย่างดี จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้พบว่า แม้แต่หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนา เช่น โครงการระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ส่วนใหญ่ยังไม่มี การรับรู้และความเข้าใจถึงที่มาที่ไปและผลกระทบทั้งด้านดีและด้านเสียที่จะเกิดขึ้นกับท้องถิ่นที่ตนเองสังกัดอยู่ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงทิศทางการสื่อสารเรื่องนโยบายยังเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง เพราะผู้มอบนโยบายไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการสื่อสารเพื่อส่งต่อนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผลกระทบโดยตรงจากสิ่งเหล่านี้คือความสูญเสียโอกาสของประชาชนที่จะพัฒนาธุรกิจและคุณภาพชีวิตของตนเองดีขึ้น

3. รูปแบบการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ นอกจากการใช้สื่อต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นตามเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างรวดเร็วแล้วการใช้วิธีการดั้งเดิมก็ยังได้รับความนิยมอยู่ เช่น การประชุมเพื่อชี้แจงนโยบาย หรือการผ่านระบบการประชุมทางไกล (Teleconference) โดยตรงจากผู้บริหารระดับสูงมายังส่วนภูมิภาค หรือหากเป็นเรื่องสำคัญก็จะมี การเชิญประชุมคณาธิการเพื่อสั่งการเชิงนโยบายเพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ นำไปปฏิบัติ เมื่อหัวหน้าหน่วยงานได้รับนโยบายมาแล้วก็จะมี การประชุมสั่งการตามลำดับ ซึ่ง ปาริชาต สถาปิตานนท์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสื่อสารประเด็นสาธารณะและการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ได้ระบุว่า “การเปลี่ยนแปลงจะขึ้นได้นั้นมีปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญคือ องค์ประกอบด้านกระบวนการสื่อสาร ต้องได้รับการออกแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และมีเอกภาพ เป็นรูปธรรม โดดเด่น” การถ่ายทอดนโยบายในรูปแบบดังที่กล่าวมาจึงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการสร้างความเข้าใจกับเป้าหมายที่ทำการสื่อสารสูงดังที่ปาริชาตได้ระบุไว้ แต่ทั้งนี้ถึงแม้การสื่อสารจะสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพียงใด จากการวิจัยพบว่า ผู้รับนโยบายยังคงไม่มีความเข้าใจนโยบายต่างๆ อย่างถ่องแท้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปุ่น เทียงบูรณธรรม (2550) ที่พบว่า การถ่ายทอดนโยบายนั้นยังมีข้อบกพร่องดังต่อไปนี้

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่เข้าใจภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากผลการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก ตลอดจนความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
2. ผู้ประกอบการขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารในพื้นที่และภูมิภาคที่เกี่ยวกับการพัฒนา สำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจที่จะลงทุนสร้าง

มูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นในประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านและ
เวทีการค้าโลก

3. หน่วยงานต่างๆ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและความชำนาญ ที่จะรองรับ
ต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภูมิภาคในอนาคต
4. ขาดเจ้าภาพและความร่วมมือของหน่วยงานแต่ละภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้
เกิดการแข่งขันกันเองภายในประเทศไทย

แต่ทั้งนี้การขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญคือการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งภาคเอกชนมีความกังวล
ในเรื่องนี้ โดยระบุว่า หากเป็นการขับเคลื่อนนโยบายจากภาครัฐ นโยบายที่ได้รับมากจะเกิดผลดีต่อ
การพัฒนาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจริงมักจะไม่เป็นผลดีเท่าที่ควรเนื่องจากเกิดการ
บิดเบือนนโยบายเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับกลุ่มคนบางกลุ่มหรือเกิดการทุจริตเพื่อให้เกิดกระบวนการ
ได้รับ “เงินทอน” เกิดขึ้น นโยบายที่ถูกลำไปปฏิบัติจึงไม่สัมฤทธิ์ผลเนื่องจากการสื่อสารผิดพลาดหรือ
ถูกบิดเบือนโดยคนที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว หากเป็นงานของภาคเอกชนเองมักจะทำได้ตรง
กับเป้าหมายที่ตั้งไว้มากกว่า แต่ก็ยังทำได้ไม่เต็มที่เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และอำนาจ
หน้าที่ที่จะกระทำได้

ผลการศึกษาจึงค้นพบว่า ความต้องการทางการสื่อสารเพื่อนำไปปฏิบัตินอกจากจะต้องมี
ความชัดเจนแล้ว การสื่อสารเชิงนโยบายและการนำไปปฏิบัติแบบตรงไปตรงมาโดยไม่ผ่านการบิดเบือน
ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติให้ประสบ
ความสำเร็จได้อย่างดี

4. เนื้อหาการสื่อสารและการใช้สื่อ หลักการสำคัญที่ เกดดิณี จุฑาวิจิตร (2548) ได้ระบุ
ว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะต้องมีการ การเชื่อมร้อย
ขอบฟ้าของบุคคล คนแต่ละคนมีมุมมอง (Point of view) กรอบอ้างอิง (Frame of reference) ระบบ
รวมของความเชื่อ (A set of belief system) รวมทั้งจะต้องมีการ การประกอบสร้างความจริงทาง
สังคม (Social reality) ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษา มีความรู้สึกว่เนื้อหาที่
นำเสนอผ่านสื่อมวลชนมีความรุนแรงแฝงอยู่มากมาย และการนำเสนอขายสินค้าเป็นหลักมากกว่าที่จะ
ผลิตเนื้อหาตามความต้องการของประชาชนและสังคม การนำเสนอข่าวสารยังไม่มีควมสร้างสรรค์
บางครั้งยังเป็นการนำเสนอข่าวสารที่ทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในสังคม สิ่งเหล่านี้ขัดแย้งกับ
หลักการการเชื่อมร้อยขอบฟ้าของบุคคล ตามมุมมองของแต่ละบุคคล (Point of view) แต่การทำหน้าที่
ของสื่อมวลชนกลับเป็นการทำให้มุมมองของแต่ละบุคคลแตกแยกไม่ได้ถูกเชื่อมร้อยให้เข้ากันผลที่ได้จะ
จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนรู้สึกคือมีทั้งความแตกต่างและความแตกแยกอยู่ในอันเดียวกัน แต่หากเกิดการ
เชื่อมร้อยมุมมองและกรอบอ้างอิงของแต่ละบุคคลแล้ว ผลที่ได้จะเป็นสิ่งที่สังคมประชาธิปไตยพึงมีและ

ก่อให้เกิดการพัฒนาคือสื่อมวลชนจะทำให้เห็นถึงความแตกต่างทางความคิดแต่สังคมจะไม่แตกแยกคนในสังคมมีการยอมรับความคิดเห็นและเข้าใจกัน

นอกจากเนื้อหาที่เป็นข่าวสารแล้ว เนื้อหาอื่นๆ ส่งผลถึงการประกอบสร้างความจริงทางสังคม (Social reality) เช่น ละครทางโทรทัศน์ รายการเกมโชว์ หรือรายการต่างๆ ที่แฝงความรุนแรงและความก้าวร้าวไว้เมื่อประชาชนเสพเนื้อหาเหล่านี้มากขึ้นๆ อาจก่อให้เกิดการซึมซับและเลียนแบบความรุนแรงดังกล่าวนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตถึงแม้เนื้อหาเหล่านั้นจะเป็นรายการประเภทบันเทิงก็ตาม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อกระบวนการสังคมนิยม (Socialization) ที่ ฌอง แมคโบร์ด (2528) ถือว่าเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของการสื่อสารเมื่อประชาชนถูกกล่อมเกลามาจากเนื้อหาที่มีความรุนแรงหรือเนื้อหาที่แสดงถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็就会被ซึมซับเข้าไปโดยไม่รู้ตัว เนื้อหาเหล่านั้นอาจจะถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนในการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต

จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการรูปแบบการสื่อสารผ่านแอฟริคั้นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีหลากหลายทั้ง Facebook และ Line ทำให้สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้จึงถูกนำมาใช้กับเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวอย่างกว้างขวาง เรื่องที่เป็นส่วนตัวจึงไม่ได้เป็นส่วนตัวอีกต่อไปเมื่อประชาชนนิยมนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตไปเผยแพร่ผ่านทางแอฟริคั้นต่างๆ จากการศึกษา พบว่า ประชาชนไม่รู้เท่าทันสื่อต่างๆ ถึงวิธีการใช้ที่เหมาะสมเท่าใดนัก โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่ยังคงใช้สื่อเหล่านี้เพื่อติดตามข่าวสารที่ตนเองสนใจและเป็นสิ่งที่แสดงออกทางความคิดเห็น หรือแสดงออกในสิ่งที่ตนเองคับข้องใจ ในขณะที่เดียวกันมีเพียงส่วนน้อยที่ใช้สื่อเหล่านี้เพื่อการพัฒนาอาชีพของตนเอง ซึ่งการจะขับเคลื่อนพลังทางเศรษฐกิจให้มีการพัฒนาได้ประชาชนจะต้องเกิดความตระหนักรู้ถึงคุณโทษ และรู้เท่าทันสื่อต่างๆ เทคโนโลยีการสื่อสารจึงจะช่วยพัฒนาผลผลิตภาพของประเทศได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิจัยความต้องการสื่อสารก่อนเริ่มโครงการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนให้ต้องแท้
2. ควรนำผลการวิจัยนี้ไปออกแบบนโยบายการสื่อสารของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อพัฒนาผลผลิตภาพของประเทศ
3. ในอนาคตการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อและการเรียนรู้การเท่าทันสื่อของประชาชนมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นแนวทางกำหนดเนื้อหาที่ควรหรือไม่ควรนำเสนอผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ

บรรณานุกรม

- กิติมา สุรสนธิ. (2548). การวางแผนการสื่อสาร: แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- เกศินี จุฑาทวีจิตร. (2548). การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จอห์น เอ. อาร์. ลี. (2522). นโยบายการสื่อสาร : แนวโน้มและแนวคิดสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฟรด เอส ซีเบอร์ท, เรออดอร์ ทีเตอร์สัน, และวิลเบอร์ แชรม. (2551). ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (พิมพ์ครั้งที่ 2) (เกษม ศิริสัมพันธ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. (ต้นฉบับพิมพ์ปี 1956)
- พัฒนา กิติอาษา. (2546). ท้องถิ่นนิยม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ฌอง แมคโบร์ด. (2528). หลายสำเนียง จากโลกเดียวกัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิชเกษม.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เลียงเชียง.
- กฤษณ์ ตั้งตระกูล. (2548). การสื่อสารกับการตอบสนองและการปรับตัวของผู้ถูกเวนคืนที่ดินในโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ปุ่น เทียงบุรณธรรม. (2550). การศึกษาเบื้องต้นเพื่อเตรียมรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันตก – ตะวันออก กรณีโลจิสติกส์ด้านการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน. โครงการวิจัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2551). การสื่อสารประเด็นสาธารณะและการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย. โครงการวิจัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนฤดี ธาดาอำนวยชัย. (2545). ทรัพยากรการสื่อสารกับดัชนีชี้ภาวะการสื่อสารของจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ถึง 8 (พ.ศ.2520-2544). วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุกัลกษณ์ กาญจนขุนดี. (2552). EAST-WEST CORRIDOR จากเส้นทางขนส่งสู่ระเบียงเศรษฐกิจ : ทบทวนความก้าวหน้าและผลกระทบ. บทความวิจัย: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง.
- Jan Servaes. (1999). Communication for Development : One world, Multiple Cultures. USA: Hampton Press.

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ-สกุล

นางสาวกาญจนา เชี่ยววิทย์การ

Ms.kanchana Chiawvitkan

ตำแหน่งวิชาการปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

ตำแหน่งบริหาร

ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร ปี 2543-2551

หน่วยงานที่สังกัด

ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และ
การสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.
พิษณุโลก 65000

การศึกษา

- นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (นศ.ม)

สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) สาขาวิชานิเทศศาสตร์

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2534

การประชาสัมพันธ์ , วิจัย

ความชำนาญพิเศษ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

- การทำกฤตภาคข่าวเชิงระบบ (News Clipping) เพื่อการทำประชาสัมพันธ์เชิงรุก (หัวหน้าโครงการวิจัย) งบประมาณรายได้ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ ปี 2551
- แบบจำลองการจัดการสื่อสารเพื่อชุมชน (ผู้ร่วมวิจัย) โครงการวิจัยต่อเนื่อง งบประมาณจากสกอ. ปี 2545

2. ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นายทศพล คุ่มสุพรรณ Mr. Thosaphon Khumsuphan
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้าสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
ประวัติการศึกษา	- วารสารศาสตรมหาบัณฑิต(สื่อสารมวลชน) วิชาเอกนโยบายและการวางแผนการสื่อสาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2552 - นิเทศศาสตรบัณฑิต (การประชาสัมพันธ์) มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2546
ความชำนาญพิเศษ	นโยบายการสื่อสาร, การจัดการสื่อสาร, การสื่อสารการเมือง
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย	- 2552 : ผู้ช่วยวิจัยเรื่อง ทศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติภาพยนตร์และ วีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ของผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ปกครองในเขตภาคเหนือตอนล่าง คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร - 2552 : ผู้ช่วยวิจัย เรื่อง ทฤษฎีการสื่อสารในองค์กร : พัฒนาการและ แนวโน้มในยุคสื่อใหม่ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - 2552 : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต เรื่อง ลักษณะการบริหารงานหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หนังสือยินยอมการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการบนเว็บไซต์
ฐานข้อมูล NU Digital Repository (<http://obj.lib.nu.ac.th/media/>)
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตามที่ข้าพเจ้า ผศ.กาญจนา เขียววิทย์การ (ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร) ได้ส่งผลงานทางวิชาการการรายงานการวิจัย (เรื่อง) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ วิจัยเรื่องความต้องการทางการสื่อสารบนเส้นทางระเปียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ส่วนที่ผ่านภาคเหนือ ตอนล่าง

ปีที่พิมพ์ 2557

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานทางวิชาการเป็นลิขสิทธิ์ของข้าพเจ้า ผศ.กาญจนา เขียววิทย์การ (ผู้วิจัยร่วม) นายทศพล คุ่มสุพรรณ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วม และเพื่อให้ผลงานทางวิชาการของข้าพเจ้า เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและสาธารณชน จึงอนุญาตให้เผยแพร่ผลงาน ดังนี้

- อนุญาตให้เผยแพร่
- ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ เนื่องจาก.....

ลงชื่อ
(*ผศ.กาญจนา เขียววิทย์การ*)
วันที่ *3 พฤศจิกายน 2557*

หมายเหตุ ลิขสิทธิ์ใดๆ ที่ปรากฏอยู่ในผลงานนี้เป็นความรับผิดชอบของเจ้าของผลงาน ไม่ใช่ของสำนักหอสมุด